

ingediend op **2006** (2023-2024) – Nr. 1
7 februari 2024 (2023-2024)

Ontwerp van decreet

over e-boeken en bijbehorende software

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Bijlage bij de memorie van toelichting: Concordantietabel	31
Voorontwerp van decreet	37
Advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens	49
Advies van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media	57
Advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit	65
Advies van de Raad van State	73
Ontwerp van decreet	87
Bijlagen bij het ontwerp van decreet:	
– Bijlage 1: Toegankelijkheidsvoorschriften voor diensten als vermeld in artikel 4, §2	93
– Bijlage 2: Informatie over diensten als vermeld in artikel 4, §2, tweede lid, die aan toegankelijkheidsvoorschriften voldoen	97
– Bijlage 3: Criteria voor de beoordeling van de onevenredige last als vermeld in artikel 4, §3	101

ONTWERP VAN DECREET OVER E-BOEKEN EN BIJBEHORENDE SOFTWARE**Samenvatting**

Met voorliggend ontwerp van decreet wordt richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten (hierna: Toegankelijkheidsrichtlijn) omgezet. Deze richtlijn heeft als algemene doelstelling het verbeteren van de werking van de eengemaakte markt voor specifieke toegankelijke producten en diensten, in het bijzonder door belemmeringen voor het vrije verkeer van bepaalde toegankelijke producten en diensten ten gevolge van uiteenlopende toegankelijkheidsvoorschriften in de lidstaten weg te nemen en te voorkomen. De Toegankelijkheidsrichtlijn is van toepassing op een brede waaier van producten en diensten. Gelet op de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap voor de bescherming en luister van de taal, vermeld in artikel 4, 1° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, en de schone kunsten, vermeld in artikel 4, 3° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen wordt de Toegankelijkheidsrichtlijn hierbij omgezet in zoverre deze betrekking heeft op e-boeken en bijbehorende software.

MEMORIE VAN TOELICHTING**I. ALGEMENE TOELICHTING****A. Situering**

Via voorliggend ontwerp van decreet wordt de richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten (hierna: Toegankelijkheidsrichtlijn) omgezet op het vlak van e-boeken en bijbehorende software.

In het regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2019-2024 (Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 31/1) zijn volgende passages terug te vinden:

"De Vlaamse Regering wil elke Vlaming – ongeacht zijn afkomst, overtuiging, leeftijd, handicap of geaardheid – de kans geven zich te ontplooien als individu en als burger in de maatschappij. Vlaanderen zal een warm thuis zijn en zorg dragen voor iedereen die hier geboren wordt, opgroeit, woont, werkt en leeft. Onze gemeenschap laat niemand in de steek."

"Als overheid hebben we een belangrijke verantwoordelijkheid in het creëren van gelijke kansen voor alle burgers opdat iedereen volwaardig en evenredig kan participeren aan de samenleving."

"Bij de implementatie van EU-richtlijnen gaat Vlaanderen in het belang van ons economische weefsel niet ruimer of strenger dan strikt noodzakelijk is (i.e. het 'no gold plating'-principe)."

B. Inhoud

Probleemstelling en omgevingsanalyse

De Toegankelijkheidsrichtlijn heeft als algemene doelstelling het verbeteren van de werking van de eengemaakte markt voor specifieke toegankelijke producten en diensten, met aandacht voor de behoeften van het bedrijfsleven en de consumenten. Daarnaast moet deze richtlijn bijdragen aan de uitvoering van de Europese strategie inzake handicaps 2010-2020 en het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

De huidige toegankelijkheidseisen voor specifieke producten en diensten verschillen van lidstaat tot lidstaat, en soms zelfs binnen een lidstaat als er toegankelijkheidseisen op regionaal/lokaal niveau bestaan. Dit leidt tot een versnippering van de eengemaakte markt, en daardoor tot extra lasten voor het bedrijfsleven als bedrijven toegankelijke producten en diensten aan consumenten ter beschikking willen stellen.

Er was tot voor kort op EU-niveau geen coördinatie van nationale wetgeving over de toegankelijkheid van producten en diensten, en dus geen gemeenschappelijke definitie van de manier waarop producten en diensten toegankelijk moeten worden gemaakt. Zeker nu de lidstaten zich hebben verplicht tot de omzetting van de algemene bepalingen van het verdrag van de Verenigde Naties over de rechten van personen met een handicap, waarbij de EU partij is, moet vermeden worden dat de lidstaten deze bepalingen op verschillende manieren in nationale wetgeving omzetten.

De interne markt voor specifieke toegankelijke producten en diensten zal beter functioneren als de belemmeringen voor het vrij verkeer ten gevolge van uiteenlopende toegankelijkheidsvoorschriften in de lidstaten worden opgeheven. Daardoor zou de beschikbaarheid van toegankelijke producten en diensten in de interne markt vergroten en de toegankelijkheid van relevante informatie verbeteren.

De Toegankelijkheidsrichtlijn is van toepassing op een brede waaier van producten en diensten waarvoor toegankelijkheidsvoorzieningen het hardst nodig zijn, op gebieden waar de verschillen in wetgeving het grootst zijn en de markt het meest versnipperd is, of waar een zeer grote kans bestaat dat dit kan gebeuren. De richtlijn is van toepassing op onder meer computers en besturingssystemen, digitale tv-diensten en -apparatuur, telefoniediensten en gerelateerde eindapparatuur, e-boeken, zelfbedieningsterminals zoals geldautomaten, kaartautomaten en incheckautomaten, elektronische handel, bankdiensten, diensten voor personenvervoer, bijvoorbeeld per vliegtuig, trein, bus of over zee, en hotels en servicebalies.

Met toepassing van artikel 5, §1, II, 4, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI) is de Vlaamse Gemeenschap verantwoordelijk voor "het beleid inzake mindervaliden, met inbegrip van de beroepsopleiding, de omscholing en de herscholing van mindervaliden en de mobiliteitshulpmiddelen, met uitzondering van:

- a) de regelen betreffende en de financiering, met inbegrip van de individuele dossiers, van de toelagen aan de mindervaliden behoudens de tegemoetkoming voor hulp aan bejaarden;
- b) de regelen betreffende de financiële tegemoetkoming voor de tewerkstelling van mindervalide werknemers, die toegekend wordt aan de werkgevers die mindervaliden tewerkstellen."

De Vlaamse Gemeenschap is daarom medeverantwoordelijk voor de omzetting van de Toegankelijkheidsrichtlijn.

Gelet op haar bevoegdheid voor de bescherming en luister van de taal, vermeld in artikel 4, 1° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, en de schone kunsten, vermeld in artikel 4, 3° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen moet de Vlaamse Gemeenschap de Toegankelijkheidsrichtlijn in elk geval omzetten in zoverre deze betrekking heeft op e-boeken en bijbehorende software.

De Toegankelijkheidsrichtlijn diende uiterlijk op 28 juni 2022 omgezet te zijn. Omwille van onduidelijkheid over de entiteiten die bevoegd zijn voor deze omzetting (gemeenschappen of de federale overheid) is de omzetting op het vlak van e-boeken en bijbehorende software nog niet gebeurd.

Om dienstverleners voldoende tijd te geven om zich aan te passen aan de voorschriften van de Toegankelijkheidsrichtlijn is voorzien in een overgangsperiode van vijf jaar na de datum van toepassing van de richtlijn (dus na 28 juni 2025) waarin voor dienstverlening gebruikte producten die vóór die datum in de handel zijn gebracht, niet hoeven te voldoen aan de toegankelijkheidsvoorschriften van de richtlijn, tenzij deze producten tijdens de overgangsperiode door de dienstverleners worden vervangen.

Beleidsmaatregelen en doelstelling

Dit omzettingsdecreet heeft enkel betrekking op e-boeken en bijbehorende software. Voor wat betreft de toegankelijkheidsvoorschriften voor andere producten en diensten die ressorteren onder de Toegankelijkheidsrichtlijn werden andere omzettingswetten en -decreten uitgevaardigd.

In uitvoering van artikel 4, § 2, derde lid, van het ontwerp van decreet, kan de Vlaamse Regering nog nadere regels publiceren in verband met de beoordeling van de onevenredige last die het naleven van de toegankelijkheidsvoorschriften zou opleveren voor de aanbieder van e-boeken.

Impactanalyse

Maatschappelijke impact: kinderen, jongeren en minderjarigen

Artikel 4 van het decreet van 20 januari 2012 houdende het voeren van een vernieuwd jeugd- en kinderrechtenbeleid stelt het volgende: "Bij elk ontwerp van decreet dat wordt ingediend bij het Vlaams Parlement, wordt een kind- en jongereneffectrapport, afgekort JoKER, gevoegd, als de voorgenomen beslissing het belang van personen jonger dan vijftientig jaar rechtstreeks raakt."

Kind- en jongereneffectrapport (JoKER) voor Omzettingsdecreet Toegankelijkheidsrichtlijn e-boeken:

1. Waarom: situering en doelstelling

De omzetting van de betrokken Europese richtlijn voor e-boeken beoogt niet expliciet om een wijziging in (de leefwereld) van kinderen en jongeren te realiseren, maar zal wel een effect hebben op de dagelijkse realiteit voor kinderen en jongeren met een handicap doordat audiovisuele en auditieve mediadiensten een stuk toegankelijker worden.

2. Wie: doelgroep

Rechtstreeks geïmpacteerde doelgroepen

De rechtstreeks betrokken doelgroepen zijn de aanbieders van e-boeken.

Onrechtstreekse belanghebbenden

De onrechtstreeks belanghebbenden zijn (i) personen met een handicap die toegang wensen tot e-boeken; (ii) fabrikanten van eindapparatuur; (iii) de Vlaamse administratie die taken krijgt in verband met de beoordeling van de onevenredige last die het naleven van de toegankelijkheidsvereisten kan meebrengen voor de betrokken aanbieders, en die desgevallend herstelmaatregelen zal moeten opleggen.

3. Wat: analyse van de effecten

De omzetting van de Toegankelijkheidsrichtlijn zorgt ervoor dat mensen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen de mogelijkheid krijgen tot volwaardige participatie aan processen van informatie en communicatie. Dit heeft een rechtstreekse impact op hun recht op vrijheid van meningsuiting en hun recht op informatie. Ook het recht op culturele en maatschappelijke ontplooiing neemt toe met de omzetting van deze richtlijn.

De grotere beschikbaarheid van toegankelijke e-boeken die het gevolg zal zijn van de omzetting van de Toegankelijkheidsrichtlijn is ook in het belang van kinderen en jongeren met een handicap. Gelet op hun jonge leeftijd is dit positief effect voor kinderen en jongeren nog groter dan voor andere personen met een handicap omdat het al vanaf jonge leeftijd de toegang tot boeken en daardoor de kansen op lezen en dus ook leeservaring en leesplezier vergroot.

4. Hoe: uitvoering, monitoring en evaluatie

Indien nodig kan de Vlaamse Regering nog nadere regels publiceren in verband met de beoordeling van de onevenredige last die het naleven van de toegankelijkheidsvoorschriften zou opleveren voor de betrokken aanbieders van e-boeken.

De Vlaamse administratie, entiteiten nog aan te duiden door de Vlaamse Regering, staat in voor de handhaving van de bepalingen in het decreet. Bij de uitvoering en het toezicht op de nieuwe bepalingen in verband met de omzetting van de Toegankelijkheidsrichtlijn voor e-boeken zijn er geen specifieke effecten op kinderen of jongeren.

5. Met wie: participatie van kinderen, jongeren en/of hun vertegenwoordigers

Over het decreet zal het advies worden ingewonnen van de Sectorraad Kunsten en Erfgoed, van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media. Er is geen specifieke communicatie naar jongeren en kinderen omdat zij niet de rechtstreeks geïmpacteerde doelgroep zijn van de regelgeving.

Armoedetoets

Voor dit ontwerp van decreet werd geen armoedetoets uitgevoerd.

Impact op de grondrechten en op het gelijkheidsbeginsel

Op 13 december 2006 werd het VN-verdrag inzake de rechten van personen met een handicap (VN-VRPH) vastgesteld. Sinds 21 januari 2011 is de Europese Unie partij bij dit verdrag dat door alle lidstaten is geratificeerd. Sinds de Europese Unie partij is bij het VN-VRPH maken de bepalingen ervan integraal deel uit van de rechtsorde van de Europese Unie en zijn ze bindend voor de instellingen en de lidstaten van de Europese Unie.

Het VN-VRPH bepaalt dat de partijen bij dat verdrag passende maatregelen nemen om personen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen de toegang te

garanderen tot de fysieke omgeving, tot vervoer, tot informatie en communicatie, met inbegrip van informatie- en communicatietechnologieën en -systemen, en tot andere voorzieningen en diensten die openstaan voor of verleend worden aan het publiek, zowel in stedelijke als in landelijke gebieden.

Doordat het VN-VRPH doorwerkt in de rechtsorde van de lidstaten, zijn er aanvullende nationale bepalingen over de toegankelijkheid van producten en diensten nodig. Zonder optreden van de Europese Unie zouden die bepalingen tot nog grotere verschillen tussen de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen van de lidstaten leiden. De Toegankelijkheidsrichtlijn komt hieraan tegemoet.

Met de omzetting van de Toegankelijkheidsrichtlijn krijgen mensen met een handicap op voet van gelijkheid met anderen de mogelijkheid tot volwaardige participatie aan processen van informatie en communicatie. Dit heeft een rechtstreekse impact op hun grondrecht op vrijheid van meningsuiting en recht op informatie. Ook het recht op culturele en maatschappelijke ontplooiing neemt toe met de omzetting van deze richtlijn.

Budgettaire impact

Het voorstel heeft, omwille van de noodzaak aan handhaving, op termijn, en met name vanaf het moment van implementatie (medio 2025), mogelijke gevolgen op personeelsvlak en op de personeelsbudgetten. De handhaving van de bepalingen in het voorstel vereist immers ook de nodige personeelsinzet.

De volgende Vlaamse Regering dient te beslissen over de vereiste middelen voor de implementatie van voorliggend voorontwerp van decreet.

Ter indicatie kan alvast volgende voorlopige raming worden meegegeven:

- Gebaseerd op de cijfers uit 2018-2022, werden op jaarbasis 964 nieuwe Nederlandstalige e-boeken met een uniek ISBN-nummer van een uitgever met een adres in België op de markt gebracht.
- Om tot een voorzichtige inschatting van het aantal boeken dat aan de decretale bepalingen moet voldoen, hanteren we volgende uitgangspunten:
 - o het aandeel e-boeken zal in de komende jaren verder stijgen;
 - o we schatten dat 20% van de e-boeken door micro-ondernemingen op de markt worden gebracht en dus vrijgesteld zijn van de bepalingen in het decreet.
- Vertrekkend van bovenstaande uitgangspunten, lijkt de jaarlijks instroom van e-boeken op minstens 770 te zullen liggen bij aanvang van de toepassing van het decreet in 2025 en dan jaarlijks verder te stijgen.
- Om de concrete dossierlast te berekenen, hanteren we volgende uitgangspunten:
 - o 20% vragen om uitzondering op de toepassing van het decreet, cf. art. 4, §2, tweede lid.
 - o 10% ingediende handhavingsverzoeken op de toepassing van het decreet.
- Dit geeft een dossierlast van 154 vragen om uitzondering en 77 handhavingsverzoeken in het eerste jaar van de uitvoering, en dus in totaal een dossierlast van 231 dossiers voor het eerste jaar, met specifieke vereisten qua juridische, procedurele en informaticatechnische kennis.

- Gerekend aan 3 werkdagen per dossier, gaat het om een totaal van 693 werkdagen per jaar. Om deze taak op te nemen zou dan minimaal 3 vte (in het aanvangsjaar) nodig zijn.

Bij Begrotingsopmaak 2025 zal een meer verfijnde en geactualiseerde kostenraming worden opgemaakt.

De voorliggende goedkeuring is dus geen voorafname op beslissingen van een volgende regering over budget en inzonderheid personeelskredieten.

Bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel

Dit ontwerp van decreet heeft geen bestuurlijke impact op de lokale en provinciale besturen en op Brussel.

Implementatie

De bepalingen van dit ontwerp van decreet zullen direct uitvoerbaar zijn.

Handhaving van en toezicht op de naleving van de bepalingen van dit ontwerp van decreet is de bevoegdheid van het Departement Cultuur, Jeugd en Media.

Dit ontwerp van decreet treedt in werking op de tiende dag na publicatie in het Belgisch Staatsblad. De e-boeken en bijbehorende software moeten voldoen aan de bepalingen van de richtlijn vanaf 28 juni 2025. Het artikel 4, § 4, tweede lid, van het ontwerp bevat een overgangsperiode die afloopt op 28 juni 2030 gedurende dewelke dienstverleners hun diensten kunnen blijven verlenen met gebruik van de producten die zij voor deze datum al rechtmatig gebruikten bij het verlenen van vergelijkbare diensten.

C. Totstandkomingsprocedure

Op 17 april 2019 werd richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten goedgekeurd.

Op 7 juni 2019 verscheen richtlijn (EU) 2019/882 in het Publicatieblad van de Europese Unie.

De Inspectie Financiën verleende een advies op 13 juni 2023.

Het ontwerp van decreet werd aangepast aan het wetgevingstechnisch en taalkundig advies, nummer 2023/174 van 5 mei 2023.

Het voorontwerp van decreet werd principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 7 juli 2023.

De Vlaamse Regering keurde het ontwerp van decreet definitief goed op 12 januari 2024.

Het advies van de Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media (SARC)

De SARC formuleerde een advies over dit ontwerp van decreet op 15 september 2023.

Hierna worden de opmerkingen van de SARC overlopen, samen met een reactie.

I. Beperkte scope en betrokkenheid van stakeholders

Het voorontwerp van decreet beperkt zich tot de omzetting van de Europese Toegankelijkheidsrichtlijn, specifiek voor e-boeken en bijbehorende software. Er wordt niet toegelicht wat er voor de rest van de digitale informatie, content, platformen, applicaties, clouddiensten, automaten, e.a. zal gebeuren. E-boeken zijn maar een deel van het ruimere verhaal waarop de Europese Toegankelijkheidsrichtlijn alludeert. Bovendien is het een gemiste kans om organisaties die specifiek werken voor personen met een handicap niet of amper te betrekken bij deze omzetting van Europese naar Vlaamse wetgeving. Het lijkt een decreet op maat van de commerciële producenten/aanbieders van e-boeken. Er wordt onvoldoende ingespeeld op de mogelijkheid van bv. ondersteuning van intermediaire organisaties die de toegankelijkheid van informatie, ... tot doel hebben. Die zijn immers ook stakeholders of partners in dit verhaal. Ook de rol van Cultuurconnect, het UITwisselingsplatform en andere spelers bij de digitale transformatie van de cultuursector en de spelers die vernoemd worden bij de heroriëntering van het Participatiebeleid (Luisterpuntbibliotheek, Zorgbib Rode Kruis, Blindenzorg Licht en Liefde, Transkript) zijn belangrijk in het bewaken en bevorderen van de toegankelijkheid van informatie, en de daarmee verbonden algemene graad van geletterdheid (ook digitaal) en lees-en taalvaardigheid in Vlaanderen. Al deze partners moeten betrokken worden bij het 'toegankelijkheids- en inclusiebeleid'.

Reactie: De omzetting van de Toegankelijkheidsrichtlijn gaat inderdaad aanzienlijk breder dan het luik rond e-boeken en bijbehorende software dat met voorliggend ontwerpdecreet zijn omgezet. De andere onderdelen van de Toegankelijkheidsrichtlijn zijn echter omgezet in andere federale of Vlaamse regelgeving. Zo werd via een wijziging van het Mediadecreet ook een deel van de Toegankelijkheidsrichtlijn omgezet. In dat kader werd NOOZO al om advies gevraagd. Dit advies werd ook mee in overweging genomen de opmaak van voorliggend ontwerp van decreet. NOOZO bevestigde ook dat haar advies in het kader van de wijziging van het Mediadecreet ook in deze omzetting rond e-boeken van toepassing is. De SARC verwijst ook naar andere spelers die betrokken zijn bij de digitale transformatie van de cultuursector en de spelers die vernoemd worden bij de heroriëntering van het Participatiebeleid. Natuurlijk spelen deze een belangrijke rol in het brede toegankelijkheidsbeleid, maar het voorliggende ontwerpdecreet beperkt zich tot de omzetting van de Europese toegankelijkheidsregels rond de verplichtingen voor de aanbieders van e-boeken. De rol van de organisaties die in het SARC-advies noemt, ligt dus ergens anders dan in het omzetten van de technische voorschriften.

II. Evenredigheid van kosten

Bijlage 3 bij het decreet bepaalt de criteria voor de beoordeling van de onevenredige last. Als tweede criterium lezen we:

"De geraamde kosten en baten voor de marktdeelnemers, inclusief productieprocessen en investeringen, in verhouding tot de geraamde voordelen voor personen met een handicap, rekening houdend met het aantal keer dat het specifieke eindapparaat of de specifieke dienst wordt gebruikt, en de frequentie van dat gebruik."

Dit is moeilijk meetbaar en vormt een onvoldoende gefundeerd argument. Betere toegankelijkheid komt elke gebruiker ten goede (vb. betere navigatie, alternatieve tekst bij afbeeldingen, goede lettertypes, enz.). Ook slechtzienden en personen met dyslexie of andere kunnen genieten van toegankelijke e-boeken, e-readers, diensten en platformen. E-boeken bieden nieuwe mogelijkheden om leesmoeilijkheden te helpen aanpakken.

De memorie van toelichting en de Nota aan de Vlaamse Regering verwijzen naar passages uit het Regeerakkoord om "elke Vlaming – ongeacht zijn afkomst,

overtuiging, leeftijd, handicap of geaardheid – de kans geven zich te ontplooiën als individu en als burger in de maatschappij”. De overheid heeft “een belangrijke verantwoordelijkheid in het creëren van gelijke kansen voor alle burgers opdat iedereen volwaardig en evenredig kan participeren aan de samenleving”. Deze intenties zijn volgens de SARC niet voldoende aantoonbaar in het decreet.

De afweging van investeringen (bijlage 3) kan in vraag worden gesteld. Inspanningen naar toegankelijkheid voor minderheidsgroepen bevorderen immers nooit de rendabiliteit van een product. Bovendien is het niet duidelijk welke kosten in overweging worden genomen. Sommige gemaakte kosten (investering in (eind)-apparatuur, aanpassingen in het productieproces) worden afgeschreven, andere kosten (bv. voor personeel) werpen jaren vruchten af.

Toegankelijkheid is een taak van de producent (en afgeleiden) of van een doelgroepgerichte organisatie met een openbaar karakter, indien ze daar de nodige vergoeding of ondersteuning voor ontvangen.

Reactie: Bijlage 3 bij het ontwerp van decreet, waarnaar wordt verwezen, geeft aan welke elementen meespelen bij het beoordelen van een onevenredige last voor de marktdeelnemers bij de omzetting van de Toegankelijkheidsrichtlijn. Het gaat hier om een omzetting van bijlage VI van de Europese richtlijn die ook in de wijziging van het Mediadecreet werd meegenomen. Vanzelfsprekend zal bij toekomstige beoordelingen of het hier effectief om een onevenredige last gaat, steeds weloverwogen moeten worden beoordeeld met de doelstelling van het creëren van gelijke kansen voor alle burgers in het achterhoofd. De mogelijkheid om de criteria uit bijlage 3 nog te specificeren is trouwens ook in artikel 4, § 3, derde lid van het ontwerp van decreet voorzien.

III. Dalende geletterdheid en de impact op kinderen en jongeren

De toegankelijkheid van het aanbod van digitale informatie (in dit decreet beperkt tot de e-boeken) is bijzonder belangrijk tegen de achtergrond van de dalende geletterdheid en de inhaalbeweging die nodig is ten aanzien van digitale geletterdheid.

Bij elk ontwerp van decreet dat wordt ingediend bij het Vlaams Parlement, wordt een kind- en jongereneffectrapport, afgekort JoKER, gevoegd, als de voorgenomen beslissing het belang van personen jonger dan vijftientig jaar rechtstreeks raakt. De JoKER bij voorliggend voorontwerp van decreet stelt dat de omzetting niet expliciet dient om een wijziging in (de leefwereld) van kinderen en jongeren te realiseren, maar wel een effect zal hebben op de dagelijkse realiteit voor kinderen en jongeren met een handicap doordat audiovisuele en auditieve mediadiensten een stuk toegankelijker worden.

Kinderen en jongeren met een leesstoornis/leerstoornis (omwille van dyslexie, dyspraxie, ADHD, ASS) hebben geen handicap, maar voor hen zijn toegankelijke e-boeken (zeker met toegevoegde audio) een essentieel hulpmiddel. Lettertype-, lettergrootte, contrast, witruimte kunnen worden aangepast, maar meer toegankelijkheid leidt ook tot een meer uitgebreide structuur van het boek, tot betere navigatiemogelijkheden, en met audio tot karaokelezen wat heel doeltreffend is om het lezen te oefenen en motiverend werkt.

Het aantal kinderen en jongeren met een lees-/leerstoornis is aanzienlijk: meer dan 10% van de kinderen heeft problemen met lezen. De stelling dat toegankelijke e-boeken geen effect hebben voor kinderen en jongeren, is dus een onderschatting.

Enkel personen met een handicap worden als belanghebbende groep beschouwd. De geest van de richtlijn is dat iedereen een boek kan lezen ongeacht zijn/haar/hun

beperking. Deze benadering sluit beter aan bij het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, waar handicap eerder sociaal-maatschappelijk wordt bekeken dan als een medisch 'defectmode'.

Reactie: De voorliggende omzetting van de Toegankelijkheidsrichtlijn voor e-boeken en bijbehorende software is slechts een klein element in het kader van de dalende geletterdheid en de inhaalbeweging die nodig is op vlak van digitale geletterdheid. De opmerkingen van de SARC zijn in dit brede kader dus zeker relevant, maar vallen niet binnen de scope van dit specifieke ontwerp van decreet.

IV. Artikelsgewijze opmerkingen

• *In de memorie van toelichting lezen we met betrekking tot artikel 4 van het decreet als voorbeeld: "Ervoor zorgen dat iemand met dyslexie de tekst tegelijk kan lezen en beluisteren". Hier is sprake van dyslexie, in België echter niet erkend als handicap. Verder in deze paragraaf is op verschillende plaatsen sprake van blinden. Maar de grote groep van slechtzienden wordt hier buiten beschouwing gelaten. Deze grote groep wordt, o.m. door de vergrijzing, echter elk jaar groter.*

Reactie: Het gaat hier in de memorie van toelichting om niet meer dan de opsomming van een aantal indicatieve voorbeelden zoals opgenomen in bijlage II van de Toegankelijkheidsrichtlijn, niet om het buiten beschouwing laten van één of andere groep.

• *Artikel 4, §3 2° stelt dat de toegankelijkheidsvoorschriften van toepassing zijn als "de naleving van de voormelde toegankelijkheidsvoorschriften geen onevenredige last oplevert voor de betrokken aanbieders van e-boeken." Het begrip "onevenredige last" is volgens de SARC te vaag. Volgens de European Accessibility Act (EAA), moeten de aanbieders bewijzen dat het een onevenredige inspanning is. De raad vraagt om het begrip helder te definiëren.*

Reactie: Zie ook bovenstaande reactie op de evenredigheid van kosten. De definiëring van wat hieronder verstaan wordt en de criteria rond de beoordeling ervan worden in bijlage 3 bij het ontwerp van decreet dus verder geëxpliciteerd.

• *Artikel 4, §4 stelt dat aanbieders van e-boeken, die externe financiering ontvangen ter verbetering van de toegankelijkheid, zich niet aan de toegankelijkheidsvoorschriften kunnen onttrekken met het argument dat deze voor hen een onevenredige last meebrengen. De Vlaamse overheid zou ook kunnen inzetten op vorming, naar Nederlands voorbeeld. Dit zou een rol kunnen zijn voor een organisatie in het veld.*

Reactie: De opmerking van de SARC kan inderdaad een mogelijke beleidspiste zijn, maar dit valt verder niet binnen de scope van dit specifieke ontwerp van decreet.

• *Artikels 4, §5 stipuleert dat aanbieders van e-boeken gedurende een overgangperiode (tot 28 juni 2030) hun diensten kunnen blijven verlenen met gebruik van de eindapparaten die ze voor die datum al rechtmatig gebruikten bij het verlenen van vergelijkbare diensten. Dienstverleningscontracten die de aanbieders gesloten hebben voor 28 juni 2025, kunnen ongewijzigd blijven doorlopen totdat ze verstrijken, evenwel uiterlijk tot en met 27 juni 2030. Deze deadline vanuit de European Accessibility Act (EAA) geldt ook voor de andere thema's onder de EAA staan (bv. automaten van de spoorwegen en banken) en die van een andere orde zijn dan e-boeken en e-readers. De SARC meent dat deze overgangperiode voor e-boeken bijzonder lang is. Wetgeving die in voege moet treden in 2025, wordt de facto uitgesteld tot 28 juni 2030. De begeleidende nota aan de Vlaamse Regering vermeldt bovendien dat: "De Toegankelijkheidsrichtlijn diende uiterlijk op 28 juni 2022 omgezet te zijn." De raad meent dat een kortere overgangperiode (vb. twee jaar) in principe moet volstaan om het productieproces*

aan te passen en ervoor te zorgen dat e-boeken, apps, websites en platformen toegankelijk zijn. Zeker gezien de laattijdige omzetting, kan er best snel geschakeld worden. Voor personen met een handicap, voor wie nu slechts een fractie van wat wordt gepubliceerd beschikbaar is, maakt dit een groot verschil.

Reactie: Zoals vermeld in het regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2019-2024 (Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 31/1, p. 115) gaat Vlaanderen, bij de implementatie van EU-richtlijnen, in het belang van ons economisch weefsel niet ruimer of strenger dan strikt noodzakelijk is (i.e. het 'no gold plating'-principe).

• *Bijlage 1 bij het decreet, Afdeling 1, 3° stelt: "websites, inclusief de onlinetoepassingen die eraan gerelateerd zijn, en diensten op mobiele apparatuur, inclusief mobiele toepassingen, worden toegankelijk gemaakt op een consistente en geschikte manier door ze waarneembaar, bedienbaar, begrijpelijk en robuust te maken." Er kan in dit kader worden verwezen naar de digitale toegankelijkheidsregels van de Vlaamse overheid.*

Reactie: Deze suggestie van de SARC kan meegenomen worden in de toekomstige communicatie rond de toepassing van de Toegankelijkheidsrichtlijn.

• *Bijlage 1 bij het decreet, Afdeling 1, 4° stelt: "als ondersteunende diensten, zoals helpdesks, callcenters, technische ondersteuning, bemiddelingsdiensten en opleidingsdiensten, beschikbaar zijn, verstrekken ze via toegankelijke communicatiemethoden informatie over de toegankelijkheid van de dienst en de compatibiliteit ervan met hulptechnologieën." Ondersteunende diensten moeten zelf ook toegankelijk zijn en knowhow hebben over de specifieke vereisten.*

Reactie: Deze opmerking van de SARC is vanzelfsprekend correct en werd al expliciet meegenomen in het ontwerp, waarin bepaald wordt dat de informatie moet verschaft worden "via toegankelijke communicatiemethoden".

Het advies van de SARC leidt niet tot een aanpassing van de het voorliggende ontwerp van decreet.

Het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens (VTC)

De VTC verleende een advies op 12 september 2023.

Hierna worden de opmerkingen van de VTC overlopen, samen met een reactie.

- *Randnummer 16: De categorieën persoonsgegevens lijken erg beperkt aangeduid. De VTC adviseert om na te gaan of in de behandeling van de dossiers niet meer informatie over de betrokkenen wordt opgenomen, bijvoorbeeld informatie over wie eventueel een fout heeft gemaakt.*

Reactie: De categorieën persoonsgegevens zijn volledig omschreven in artikel 6 van het ontwerp van decreet. Dit behoeft geen aanpassing van het ontwerp.

- *Randnummer 17: "Wat de bewaartermijn betreft: deze verwijzing naar het Bestuursdecreet volstaat niet omdat de definitieve bestemming moet al vastgelegd zijn vooraleer het einde van de oorspronkelijke bestemming wordt bereikt, zoniet zullen de gegevens al vernietigd moeten zijn en is er geen sprake meer van definitieve bestemming."*

Reactie: Artikel 6, zesde lid van het ontwerp bedoelt uiteraard dat op het moment van afloop van de bewaarperiode van tien jaar een definitieve bestemming moet zijn toegewezen. Dit vereist geen aanpassing van het ontwerp.

- Randnummers 18 tot 20: *"18. De VTC herinnert eraan dat het Kaderdecreet Handhaving afwijkingen op de AVG-rechten ingevoerd heeft en verwijst naar haar opmerkingen daarover die de VTC voor de implementatie bij dit Ontwerp herneemt (onder voorbehoud van wat al zou aangepast zijn).*

19. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.

20. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het Ontwerp aan te vullen met de verplichting om de vermeldingen zoals bedoeld in randnummer 19, op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten."

Reactie: Artikel 12 van de algemene verordening gegevensbescherming (AVG), dat bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14 bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34 bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt, is rechtstreeks van toepassing op eenieder die optreedt als verwerkingsverantwoordelijke.

In het dispositief van een regelgevende tekst mogen geen bepalingen voorkomen die andere bepalingen herhalen, zoals bepalingen die alleen een hogere norm in herinnering brengen door die over te nemen of anders weer te geven (omzendbrief VR 2019/4 Wetgevingstechniek). Het is dus niet aangewezen om het ontwerp van decreet hierop aan te passen.

Het advies van de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA)

De GBA verwees op haar zitting van 29 september 2023 naar haar standaardadvies 65/2023 van 24 maart 2023 betreffende de redactie van normatieve teksten. Dit advies wijst op de belangrijkste eisen waaraan elke norm die de verwerking van persoonsgegevens regelt moet voldoen. Gelet op artikel 6 van het ontwerp is al aan deze algemene vereisten voldaan. Het ontwerp moet bijgevolg niet worden aangepast naar aanleiding van dit advies.

Het advies van de Raad van State

Het advies van de Raad van State met nr. 74.683/3 werd uitgebracht op 20 december 2023. Hieronder staat puntsgewijs (volgens de punten opgenomen in het advies van de Raad van State) opgelijst op welke wijze er navolging werd gegeven aan de opmerkingen.

Nummer van de opmerking	
3.1-3.4	Materiële bevoegdheid: De Raad van State volgt het standpunt dat artikel 4, § 2, van het voorontwerp (dat voorschrijft dat e-boeken die vanaf 28 juni 2025 in de handel worden gebracht moeten voldoen aan welbepaalde toegankelijkheidsvoorschriften) kan worden beschouwd als een accessorium van een aangelegenheid waarvoor de betrokken deelentiteit bevoegd is, zoals de bevoegdheid van

	de Vlaamse Gemeenschap inzake de culturele aangelegenheden van de "bescherming en de luister van de taal" en de "schone kunsten". Bijgevolg dient de tekst van het voorontwerp niet te worden aangepast.
4.1-4.3	Territoriale bevoegdheid: De Raad van State neemt aan dat een in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad gevestigde aanbieder van e-boeken die enkel Nederlandstalige boeken uitgeeft, als een instelling kan worden beschouwd die uitsluitend tot de Vlaamse Gemeenschap behoort. Het voorgaande gaat evenwel niet op wanneer die aanbieder van e-boeken daarnaast nog in beduidende mate anderstalige boeken aanbiedt. Ten aanzien van een dergelijke aanbieder van e-boeken kan niet worden aangenomen dat deze wegens zijn activiteiten uitsluitend gericht is op de Vlaamse Gemeenschap. Het standpunt van de Raad van State wordt gevolgd. Deze opmerking noopt niet tot aanpassing van de tekst van het voorontwerp.
5.2 – 5.4	In randnr. 5.2 tot en met 5.4 wijst de Raad van State erop dat inzonderheid voor "het van toepassing verklaren" van artikel 8 §2, eerste lid, 5° en artikel 42 van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving (KVH) een beroep moet worden gedaan op artikel 10 BWHI, en dat moet worden aangetoond dat aan de voorwaarden daartoe is voldaan. <u>1. De vraag naar een specifieke verantwoording voor de van toepassingstelling van artikel 8 §2, eerste lid, 5° KVH. (randnr. 5.3 advies)</u> In zijn advies bij het KVH had de Raad een aantal voorbehouden gemaakt bij (o.a.) artikel 8 §2, eerste lid, 5° KVH. In zijn advies bij het huidige ontwerp herhaalt de Raad deze voorbehouden, door letterlijk te citeren uit zijn advies over het KVH. Daarbij negeert de Raad het feit dat de decreetgever bij de behandeling van het KVH deze bezwaren niet heeft weerhouden met volgende motivering¹: <i>"Zowel in federale als regionale regelgeving wordt de opsporing van bijzondere misdrijven en inbreuken veelal georganiseerd als een stelsel waarin bijzondere opsporingsambtenaren en politie samen bevoegd zijn en mekaar aanvullen. Tegenover de gespecialiseerde kennis van de bijzondere opsporingsambtenaren, staat het fijnmazig netwerk en de algemene handhavingsexpertise van de reguliere politie, waardoor een evenwichtige mix ontstaat van diverse expertises en effectieven op het terrein, nodig voor een doelmatige handhaving. De bijzondere regelgeving voorziet doorgaans in een bijzondere set van toezicht – en opsporingsbevoegdheden, die vaak ook aan de reguliere politie worden verleend, en zowel bij strafrechtelijke als</i>

¹ Parl. St. VI. P. 2022-2023, 1724/1, 17-20.

bestuurlijke opsporing kunnen worden gebruikt. Het toekennen van deze bijzondere bevoegdheden doet verder geen afbreuk aan de bevoegdheden, die zowel de bijzondere opsporingsambtenaren als de politie ontleen aan hun hoedanigheden van agent of officier van gerechtelijke politie.

Bij wijze van voorbeeld kan worden verwezen naar de Stedenbouwwet, zoals gewijzigd door de wet van 22 december 1970. Volgens artikel 66 van de Stedenbouwwet beschikten zowel "de ambtenaren van gerechtelijke politie" als "de ambtenaren en beambten belast over het beheer van de wegen" over een "toegangsrecht tot de bouwplaats en de gebouwen om alle nodige opsporingen en vaststellingen te verrichten", met de mogelijkheid tot (bestuurlijke) visitatie na machtiging van de politierechter. Deze bevoegdheid kon zowel worden gebruikt in functie van (bestuurlijk) toezicht als (strafrechtelijke) opsporing, en naast de bevoegdheden, ontleend aan de hoedanigheden van agent of officier van gerechtelijke politie. Bovendien beschikten zowel de politie als de bijzondere opsporingsambtenaren conform artikel 68 Stedenbouwwet 1970 over de bevoegdheid om bij de vaststelling van illegale handelingen in voortzetting een bestuurlijk stakingsbevel te geven.

Deze bijzondere bevoegdheden, onverkort inzetbaar voor toezicht en strafrechtelijke en bestuurlijke opsporing, zijn op heden nog steeds in de VCRO opgenomen.

Dit handhavingsmodel sluit aan bij art. 14 Wet Politieambt, dat de politie belast met het bestuurlijk toezicht op de naleving van zowel federale als regionale regelgeving, zonder onderscheid, en art. 15 van dezelfde wet, dat de politie belast met de opsporing van federale en regionale misdrijven, opnieuw zonder onderscheid.

De wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus, heeft hierin geen verandering gebracht. De deelstaten zijn weliswaar niet aangeduid als politieoverheid, waardoor zij geen gezag over de politie kunnen uitoefenen, maar de opdracht van de politie m.b.t. de handhaving van deelstatelijke regelgeving bleef dezelfde. Dit is ook zonder meer noodzakelijk voor de uitoefening van de bevoegdheden van de deelstaten, die de schendingen van hun regelgeving strafbaar kunnen stellen en over een volle bevoegdheid beschikken m.b.t. de bestuurlijke handhaving ervan. De deelstaat moet er daarbij op vertrouwen dat de politieoverheden de politie vanuit de loyaliteit tussen de onderscheiden overheden binnen het federale bestel voldoende tijd laat besteden aan de handhaving van regionale regelgeving.

Dit ontwerp regelt de handhaving van Vlaamse regelgeving, die overwegend te catalogeren is als (van het gemene recht te onderscheiden) bijzondere regelgeving. Dat het bijzondere bevoegdheden toekent aan bijzondere opsporingsambtenaren, naast de bevoegdheden die deze ambtenaren ontleen aan hun hoedanigheden van agent of

officier van gerechtelijke politie, ligt voor de hand, temeer omdat laatstgenoemde bevoegdheden niet kunnen worden ingezet voor bestuurlijk toezicht en bestuurlijke opsporing. Evenmin mag het verbazen dat het in de mogelijkheid voorziet om de politie dezelfde bevoegdheden toe te kennen.

Tegelijkertijd hoedt het ontwerp zich ervoor om een gezagsverhouding te installeren tussen de politie en de Vlaamse deelstaat. Via het optionele artikel 97 kan de politie weliswaar van rechtswege met de hoedanigheid van toezichthouder (en de daarbij horende bijzondere bevoegdheden) worden bekleed, maar zij kan op basis van het ontwerp nooit gedwongen worden die bevoegdheden ook effectief uit te oefenen. Op grond van art. 8 §2, 1ste lid, 7° kunnen de politiediensten personeelsleden als toezichthouder aanwijzen, maar zij zijn daartoe niet verplicht en kunnen deze aanwijzing ook op elk ogenblik ongedaan maken.

Het advies van de Raad van State noemt het "hoogst twijfelachtig dat voor de ontworpen regeling een beroep kan worden gedaan op de impliciete bevoegdheden", maar gaat uit van de verkeerde premissen. Hoewel het advies elders onderkent dat de politie "bij het vervullen van hun opdrachten van bestuurlijke of gerechtelijke politie overeenkomstig de wet van 5 augustus 1992 mee in(staat) voor de handhaving van Vlaamse regelgeving", hekelt het tegelijkertijd dat het ontwerp tot gevolg heeft dat de politiediensten worden belast met "het toezicht, zijnde een handeling die erop gericht is om de naleving van Vlaamse regelgeving te controleren", wat als opdracht nochtans reeds in artikel 14 Wet Politieambt besloten ligt. Het advies verliest verder uit het oog dat de handhaving van bijzondere regelgeving vaak gebeurt met (aanvullende) bevoegdheden, die niet alleen aan bijzondere opsporingsambtenaren maar ook aan de politie worden verleend. Dat de politie behoort tot de bevoegdheid van de federale overheid, staat los van dit gegeven, precies omwille van de algemene toezicht- en opsporingsopdracht van de politie, voor alle Vlaamse regelgeving, die op zijn beurt verbonden is aan het gegeven dat Vlaanderen vooralsnog niet bevoegd is een eigen politiedienst op te richten.

Zelfs een uitgebreid korps van bijzondere opsporingsambtenaren kan de rol van de politie niet zomaar vervangen. Beide zijn complementair aan elkaar, en noodzakelijk voor een doelmatige handhaving van bijzondere regelgeving, ongeacht of die van federale dan wel deelstatelijke oorsprong is.

In een materie die het federale niveau en de politie in het bijzonder traditioneel nauw aan het hart ligt, met name het wegverkeer, heeft de federale Staat zelf het initiatief genomen om de politie bevoegd te maken voor de bestuurlijke opsporing van geregionaliseerde inbreuken, via een aanvulling van artikel 15 Wet Politieambt. Hoewel de bestuurlijke opsporing van geregionaliseerde inbreuken per definitie tot de bevoegdheid van de regio's behoort, is deze opdracht ingevoerd bij wet, en niet bij

samenwerkingsakkoord. Omgekeerd moet het dan ook mogelijk zijn voor de regio's om, minstens op grond van de impliciete bevoegdheden, de politie eenzelfde bevoegdheid te verlenen wanneer dat zij dat noodzakelijk acht, uiteraard zonder zich het gezag over de politie toe te eigenen. Het oordeel of de betrokkenheid van de politie wenselijk is, komt daarbij toe aan de deelstaat, en impliceert meteen de noodzakelijkheid van de regeling, precies omdat de deelstaat niet bevoegd is een algemene politiedienst op te richten. Omdat de politie (binnen de marges van hogergenoemde loyaliteit) vrij is deze bevoegdheden al dan niet uit te oefenen, is de impact marginaal, zeker wanneer zou blijken dat de Vlaamse regeling voor de instap in het KVH reeds dergelijke bevoegdheid aan de politie toekende.

Daarbij valt niet in te zien waarom de deelstaat de politie in haar opdracht m.b.t. de handhaving van Vlaamse regelgeving, niet financieel zou kunnen ondersteunen, wel te verstaan zonder dat de deelstaat daartoe verplicht is en zonder dat voormelde loyaliteit daarvan afhankelijk kan worden gesteld. De wet van 7 december 1998 voorziet ten andere zelf in de mogelijkheid van "vrijwillige bijdragen" of "dotaties om niet" vanwege (onder andere) de gemeenschappen en de gewesten. (art. 34 bis en art. 115 §1, 1°). De lezing van de Raad van State als zou art. 8 §3, 2de lid van het ontwerp "de subsidiëring van de aanstelling van personeelsleden van het operationeel kader" inhouden, is bovendien foutief. Art. 8 §3, 2de lid beoogt enkel de mogelijkheid te creëren om de personeelsleden van de in §2, eerste lid bedoelde overheden als toezichthouder aan te stellen, wat iets helemaal anders is dan de aanstelling als personeelslid. Om hierover geen onduidelijkheid te laten bestaan, wordt de zinsnede "aanstelling van toezichthouders" in art. 8 §3, 2de lid veranderd naar "aanstelling als toezichthouder".

Concreet houdt dit in dat:

1° voor de van toepassingstelling van artikel 8, §2, eerste lid, 5° KVH, dat behoort tot het standaardpakket van het KVH, en de politie enkel de mogelijkheid geeft om bevoegde toezichthouders onder hun personeelsleden aan te duiden, zonder daartoe verplicht te zijn, geen bijkomende motivering in het licht van de impliciete bevoegdheden vereist is n.a.v. een concrete implementatie;

2° voor de van toepassingstelling van artikel 97 KVH, dat behoort tot het optionele luik van het KVH en waardoor het operationeel kader van de politie van rechtswege wordt aangeduid als toezichthouder, wel een aanvullende motivering wordt vereist, betrokken op de specifieke kenmerken van de inhoudelijke regelgeving. Huidig ontwerp voorziet echter niet in de van toepassingstelling van art. 97.

2. De jurisdictie van het Handhavingscollege (randnr. 5.4 advies)

	Het KVH vormt een algemeen handhavingskader waaronder potentieel alle aangelegenheden kunnen worden gebracht waarvoor het Vlaamse Gewest én de Vlaamse Gemeenschap bevoegd zijn. Huidig ontwerp stelt de bepalingen van het KVH die (bijkomende) rechtsmacht aan het Handhavingscollege toekennen (m.n. art. 42, 46, 55, 68 en 74), van toepassing. De formele toekenning van rechtsmacht aan het Handhavingscollege vond al plaats via de voormelde bepalingen van het KVH. Aangezien de toekenning van rechtsmacht aan het Handhavingscollege echter concrete uitwerking krijgt vanaf de inwerkingstelling van de voormelde bepalingen van het KVH op het decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan, is de afdeling Wetgeving van oordeel dat ook in het voorliggende ontwerp een verantwoording in het licht van de vereisten van artikel 10 BWHI moet worden opgenomen. Er dient te worden benadrukt dat het ontwerp juridisch gezien geen rechtsmacht toekent aan het Handhavingscollege zodat de verantwoording uit het KVH in dit verband in principe volstaat. Vandaar dat integraal kan worden verwezen naar de uitgebreide argumentatie over de toepassing van het mechanisme van de impliciete bevoegdheden uit artikel 10 van de BWHI in de memorie van toelichting van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving van 14 juli 2023. Voor zover, in ondergeschikte orde, wordt meegegaan in de benadering van de afdeling Wetgeving breidt dit ontwerp het jurisdictioneel contentieux van het Handhavingscollege materieel uit met de handhavingsbeslissingen in de context van het decreet over e-boeken en bijbehorende software. Op basis van artikel 161 van de Grondwet kan geen bestuursrechtcollege worden ingesteld dan krachtens een wet. De federale wetgever² is dan ook in beginsel bevoegd om administratieve rechtscolleges op te richten en om de bevoegdheden en rechtspleging van deze rechtscolleges te bepalen. Dit neemt evenwel niet weg dat de deelstaten die bevoegdheid kunnen betreden maar slechts voor zover voldaan is aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 10 van de BWHI. Ook wanneer de Vlaamse decreetgever bijkomende rechtsmacht voor de beslechting van specifieke rechtsgeschillen wil overdragen of toekennen aan een al bestaand deelstatelijk bestuursrechtcollege moet aan deze vereisten zijn voldaan om de principiële federale bevoegdheid uit te oefenen. Binnen de visie van de Raad van State, moet, ook bij de concrete implementatie van de bepalingen van het KVH die betrekking hebben op de rechtsmacht van het Handhavingscollege, worden nagegaan of aan de toepassingsvoorwaarden van artikel 10 van de BWHI die in
--	---

² Het betrokken grondwetsartikel dateert van 1993: uit art. 19, §1, van de BWHI volgt dat de door de Grondwet aan de wet voorbehouden bevoegdheden, die dateren van na de inwerkingtreding van de BWHI, zijn voorbehouden aan de federale wetgever.

de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof zijn ontwikkeld, is voldaan. De Vlaamse decreetgever kan bijkomend contentieux toekennen aan het Handhavingscollege voor zover aan de volgende voorwaarden is voldaan: (i) de bevoegdheidsoverdracht of de uitoefening van bevoegdheden door een andere deelstaat moet noodzakelijk zijn om de eigen bevoegdheden uit te oefenen; (ii) de overgedragen aangelegenheid leent zich tot een gedifferentieerde regeling; en (iii) de weerslag van de overdracht op de aangelegenheid die aan de federale overheid is toevertrouwd, mag slechts marginaal of beperkt zijn.³

In de volgende passages zal, in repliek op het advies van de Raad van State, voor het voorliggende ontwerp van decreet worden toegelicht op grond van welke redenen *in concreto* voldaan is aan deze voorwaarden.

1.Noodzakelijkheid

Het voorliggende ontwerp van decreet leidt ertoe dat de jurisdictionele geschillen over de objectieve rechtmatigheid van alle maatregelen en beslissingen van de Vlaamse overheid die kaderen binnen de bestuurlijke handhaving in de materie van e-boeken en bijbehorende software, voortaan zullen toekomen aan het Handhavingscollege. De regeling van deze aangelegenheid voldoet om onderstaande redenen aan de noodzakelijkheidsvereiste opgenomen in artikel 10 van de BWHI.

- a. De geschillen over de objectieve rechtmatigheid van de maatregelen en beslissingen van de overheid die kaderen binnen de bestuurlijke handhaving bezitten een zekere eigenheid die de noodzaak van de formele toekenning van rechtsmacht aan het Handhavingscollege in het KVVH zelf kan verantwoorden.

De eigenheid en het specifiek karakter van het handhavingsrecht staat een sector-overschrijdende overdracht aan een Vlaams bestuursrechtcollege, nl. het Handhavingscollege, niet in de weg. Dit geldt eens te meer nu alle mechanismen van handhaving van Vlaamse decreet- en regelgeving bij de implementatie van het KVVH op parallelle en instrumentele wijze van toepassing (kunnen) worden verklaard op uiteenlopende beleidsdomeinen die behoren tot de materiële bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest. Het is immers de uitdrukkelijke wil van de decreetgever om de handhaving van Vlaamse regelgeving zoveel mogelijk

³ Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en vaste adviespraktijk van de afdeling Wetgeving van de Raad van State. Zie resp. bijv. GwH 27 januari 2011, nr. 8/2011, overw. B.8.1-B.8.10.3 en o.a. Adv.RvS 17 oktober 2013, nr. 53.889/AV/1 over een voorontwerp van decreet 'betreffende de omgevingsvergunning'; Adv.RvS 17 oktober 2013, nr. 53.941/AV/3 over een voorontwerp van decreet 'betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtcolleges'.

	te stroomlijnen en te verzekeren langs bestuurlijke weg, nl. onder meer via bestuurlijke maatregelen en bestuurlijke geldboeten.⁴ In het verlengde hiervan is het dan ook noodzakelijk om de jurisdictionele procedures eveneens te laten aansluiten op en af te stemmen met de gemoderniseerde (en grotendeels geharmoniseerde) administratieve handhavingsfase waarin het KVH voorziet en die autonoom kan worden georganiseerd door de verschillende deelstaten. Bestuurlijke handhaving is tenslotte nauw verweven met de materiële of inhoudelijke (bestuursrechtelijke) bevoegdheid die de deelstaten kunnen uitoefenen. Een nadrukkelijke koppeling met de materiële bevoegdheid van de deelstaat blijft daarom onverkort aanwezig in het voorliggende geval.⁵ b. De concentratie van het betrokken bestuurlijk contentieux bij één gespecialiseerd administratief rechtscollege zal verder ook de kwaliteit, uniformiteit, duidelijkheid, snelheid en efficiëntie van de rechtsbescherming tegen bestuurlijke handhavingsbeslissingen in het kader van het ontwerp van decreet over e-boeken en bijbehorende software aanzienlijk verbeteren. Op deze manier wordt immers niet alleen bijgedragen aan een grotere eenvoud van de procedures voor de rechtzoekende maar ook aan een efficiënte en uniforme rechtsvorming in het handhavingsrecht in Vlaamse materies met het Handhavingscollege als centraal jurisdictioneel orgaan. Door de rechtsbescherming inzake handhaving van diverse Vlaamse regelgeving in de schoot van het Handhavingscollege te centraliseren zullen tegenstrijdigheden en materiële rechtsonzekerheden overigens zo veel mogelijk worden beperkt.
--	--

⁴ Zie Adv.RvS nr. 63.791/2/V van 6 augustus 2018: “*Het zijn evenwel de gemeenschappen en de gewesten die dienen te regelen op welke wijze maatregelen van politie inzake aangelegenheden die onder hun bevoegdheden vallen, getroffen moeten worden.*”

⁵ In het verlengde hiervan kan worden meegegeven dat VAN PRAET over de koppeling met de aangelegenheden die behoren tot de materiële bevoegdheden van de deelstaten, aangeeft dat: “[d]e bevoegdheidscontouren dermate [lijken] geëvolueerd dat de impliciete bevoegdheden de gemeenschappen en gewesten een **permanente bevoegdheid verlenen om specifieke administratieve rechtscolleges op te richten in de hun toegewezen bevoegdheden**. Om tot bevoegdheid te besluiten, lijkt het te volstaan dat de **decreetgever het redelijkerwijze wenselijk acht om een administratief rechtscollege op te richten met betrekking tot de eigen bevoegdheden**. De oprichting van een specifiek administratief rechtscollege lijkt dus quasi-inherent te zijn aan de toegewezen bevoegdheden van de gemeenschappen en gewesten”. Zie J. VAN PRAET, *De latente staatshervorming*, Brugge, die Keure, 2011, 297. Ook ROCHTUS en SOTTIAUX stellen overigens een lagere toetsingsintensiteit van de toepassingsvoorwaarden uit artikel 10 van de BWHL. Zo zou het Grondwettelijk Hof zich beperken tot een marginale toetsing van de noodzakelijkheidsvereiste zodat de motieven die de noodzakelijk moeten verantwoorden, volstaan voor zover ze niet kennelijk onjuist zijn. Zie A. ROCHTUS en S. SOTTIAUX, *De defederalisering van justitie*, Antwerpen, Intersentia, 2023, 45-46 en GwH 19 december 2002, nr. 189/2002, overw. B.7.

	Daarnaast beantwoordt de toekenning van de betrokken rechtsmacht aan het Handhavingscollege aan de nood aan (verdere) specialisatie van de bestuursrechters binnen het handhavingsrecht. De uitbreiding van de jurisdictionele geschillen waarover het Handhavingscollege zich zal kunnen uitspreken laat toe dat deze rechterlijke procedure met de nodige inhoudelijke expertise, efficiëntie en snelheid zullen kunnen worden afgehandeld door bestuursrechters die op dagelijkse basis rechtspreken in handhavingsgeschillen en beschikken over een grondige kennis van het (Vlaamse) handhavingsrecht. Voorts komt de voorliggende uitbreiding van de rechtsmacht van het Handhavingscollege tegemoet aan de nood aan een snellere en meer efficiënte rechtsbescherming in handhavingzaken. Burgers zullen door de kortere doorlooptijd van de behandeling van de vernietigingsberoepen bij het Handhavingscollege⁶ binnen een beperkte tijdspanne rechtszekerheid verkrijgen via een rechterlijk eindoordeel in hun handavingsdossier.⁷ De behandeling van bepaalde beroepen inzake bestuurlijke herstel- of beveiligingsbeslissingen vereist hoe dan ook een adequate en snelle rechtstoegang. Met betrekking tot dergelijke beroepen voorziet het ontwerp van decreet <i>"tot wijziging van diverse decreten, wat betreft de implementatie van het kaderdecreet Vlaamse Handhaving van 14 juli 2023"</i>, dat op 15 december 2023 definitief werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering en kortelings door het Vlaams Parlement zal behandeld, in de introductie van een schorsingsprocedure (al dan niet bij UDN) die het mogelijk maakt om binnen een (zeer) korte tijdspanne een <i>prima facie</i> oordeel te verkrijgen over de objectieve rechtmatigheid van bepaalde maatregelen genomen op grond van de procedures voorzien in het KVVH.⁸ Eén van de beweegredenen van de beleidsmakers om in te zetten op bestuurlijke handhavingprocedures is overigens de snellere en meer efficiënte afhandeling van een sanctiedossier in vergelijking met gerechtelijke handhaving. In het
--	--

⁶ Zie Dienst van de bestuursrechtscolleges, Jaarverslag 2021-22, p. 38: *"Uit het overzicht van de hangende dossiers hieronder en de evolutie ervan over de werkjaren heen blijkt dat de overgrote meerderheid van de dossiers die ingediend worden tijdens een bepaald (werk)jaar, ook tijdens datzelfde (werk)jaar afgesloten worden met een einduitspraak."*

⁷ Snelheid is op zich evenwel geen absolute graadmeter voor een efficiënte rechtsbescherming. Een efficiënte rechtsbescherming vraagt een kwaliteitsvolle beoordeling door een onafhankelijke en onpartijdige rechter binnen een redelijke termijn in de zin van artikel 6 EVRM. Er wordt ook niet betwist dat de huidige rechtsbescherming door de Raad van State, afdeling Bestuursrechtspraak, of door de rechtbank van eerste aanleg aan die vereisten voldoet.

⁸ Zie Dienst van de bestuursrechtscolleges, Jaarverslag 2021-22, p. 16: *"De Dienst van de Bestuursrechtscolleges blijft er verder over waken dat de uiterst korte doorlooptijden voor de behandeling van UDN-vorderingen (gemiddeld twee weken na de indiening van het beroep) met een openbare zitting ongeveer een week na de indiening van het beroep, behouden blijven."*

verlengde hiervan draagt dit ontwerp van decreet bij aan de effectieve realisatie van deze doelstelling van efficiënte bestuurlijke handhaving en vervolging aangezien ook de jurisdictionele geschillen binnen het bestuurlijke spoor in een beduidend kortere tijdsperiode zullen worden afgehandeld.

Uit alle voorgaande elementen, blijkt dan ook dat de voormelde motieven niet kennelijk onjuist zijn. Ze reflecteren niet enkel de wenselijkheid maar ook de noodzaak van de betrokken overdracht van het jurisdictioneel handhavingscontentieux binnen de aangelegenheid die het voorwerp uitmaakt van het voorliggende ontwerp van decreet.

2. De overgedragen aangelegenheid leent zich tot een gedifferentieerde regeling

Daarnaast leent de oprichting van specifieke administratieve rechtscolleges – en bijgevolg ook de uitbreiding van de rechtsmacht ervan – zich tot differentiatie aangezien er op zowel deelstatelijk als federaal niveau al uitzonderingen bestaan op de algemene bevoegdheid van de afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State als administratief rechtscollege (zie bijv. de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen). De afdeling Bestuursrechtspraak spreekt zich immers enkel uit over beroepen tot nietigverklaring van akten en reglementen voor zover er geen beroepsmogelijkheid is voorzien bij een ander (administratief) rechtscollege (zie art. 14, §1 RvS-Wet). Bovendien beschikt het Handhavingscollege momenteel al over rechtsmacht voor rechterlijke beroepen in volle rechtsmacht gericht tegen boetebeslissingen en voordeelontnemingen opgelegd in het kader van de handhaving van Vlaamse regelgeving zoals het DABM, de VCRO, het OED en het DIHB. De verdere uitbreiding van deze rechtsmacht van het Handhavingscollege vormt om de bovenstaande redenen dan ook een aangelegenheid die zich leent tot een gedifferentieerde regeling.

3. De weerslag op de geregelde federale aangelegenheid is beperkt of marginaal

Het voorliggende ontwerp van decreet voorziet in de concrete implementatie van het KVH voor het decreet over e-boeken en bijbehorende software, en de uitvoeringsbesluiten ervan. Overeenkomstig deze implementatie volgt op basis van het KVH dan ook de toekenning van het inhoudelijk zeer afgebakend en beperkt contentieux inzake de rechterlijke beroepen gericht tegen bestuurlijke handhavingsbeslissingen in deze aangelegenheid aan het Handhavingscollege. Deze bevoegdheidsoverdracht heeft zowel vanuit kwantitatief als vanuit kwalitatief oogpunt slechts een marginale of beperkte weerslag op de federale justitiële ordening.

	Vanuit kwalitatief oogpunt is de weerslag van de betrokken overdracht van rechtsmacht vooreerst beperkt. De rechtsmacht van de Handhavingscollege blijft in deze beperkt tot beroepen tegen bestuurlijke sanctiebeslissingen, en bestuurlijke herstel- of beveiligingsbeslissingen en herstelschikkingen, als nieuw contentieux, verbonden aan de omzetting van de richtlijn in combinatie met de instap in het KVH. Er wordt geen rechtsmacht voor reglementaire handelingen overgedragen⁹, en de afdeling Bestuursrechtspraak blijft ten volle bevoegd als cassatierechter ten aanzien van alle rechterlijke uitspraken van het Handhavingscollege. Het behoud van de cassatiebevoegdheid wordt ook door het Grondwettelijk Hof immers als een belangrijk (en noodzakelijk) gegeven beschouwd bij de beoordeling van de marginale weerslag, op de federale bevoegdheden.¹⁰ Uit de specificiteit en de eigenheid van het inhoudelijk erg afgebakende handhavingscontentieux kan eveneens worden afgeleid dat de weerslag op de bevoegdheden van de federale overheid vanuit kwalitatief oogpunt beperkt blijft. Zo mag de toepassing van de impliciete bevoegdheden <i>"er zeker niet toe [...] leiden dat de Gemeenschappen of de Gewesten een algemeen systeem van administratieve rechtscolleges opbouwen, of zelfs een algemeen administratief rechtscollege"</i>.¹¹ Hiervan is geen sprake ten gevolge van de toekenning van rechtsmacht aan het Handhavingscollege in het voorliggende ontwerp van decreet – en bij uitbreiding: van het KVH – aangezien het handhavingscontentieux dermate specifiek en nauw verweven is met de materiële regelgeving van het Vlaams Gewest dat er bezwaarlijk sprake kan zijn van een 'algemeen systeem van bestuursrechtscolleges'. Het Handhavingscollege legt zich daarentegen specifiek toe op beslissingen van bestuurlijke handhaving in het kader van welbepaalde Vlaamse regelgeving. Ook kwantitatief zal de impact van de toewijzing van dit nieuwe contentieux aan het Handhavingscollege naar verwachting uiterst beperkt zijn. <i>Conclusie</i>
--	--

⁹ Zie in dit verband: GwH 27 januari 2011, nr. 8/2011, overw. B.8.9 en Adv.RvS nr. 72.576/AV van 15 februari 2023 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 14 juli 2023 'tot wijziging van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening van 15 mei 2009, het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges en het decreet van 25 april 2014 betreffende complexe projecten, wat betreft de uitbreiding van de rechtsmacht van de Raad voor Vergunningsbetwistingen', Parl.St. VI.Parl. 2022-23, nr. 1726/1, 54-55, rnr. 13-19.

¹⁰ Zie GwH 27 januari 2011, nr. 8/2011, overw. B.8.10.2

¹¹ Verslag bij de herziening van titel III van de Grondwet, om een nieuw hoofdstuk in te voegen betreffende de administratieve rechtscolleges en de Raad van State, Parl.St. Senaat, BZ 1991-1992, 100- 48/2, 11.

	Bijgevolg is de Vlaamse decreetgever op basis van artikel 10 van het BWHI bevoegd om met voorliggend ontwerp van decreet dat voorziet in de concrete implementatie van de artikelen 42, 46, 55, 68 en 74 van het KVH voor het decreet over e-boeken en bijbehorende software en de uitvoeringsbesluiten ervan, de voormelde bijkomende rechtsmacht inzake handavingsgeschillen toe te kennen aan het Handavingscollege.
6	Aangezien de term 'eindapparatuur' in de richtlijn wordt gebruikt in een andere context dan die van e-boeken en de specifieke software, is het aldus de Raad van State niet aangewezen om de term 'eindapparaat' te gebruiken doorheen het voorliggende voorontwerp en de bijlagen erbij. De stellers van het voorontwerp dienen bijgevolg consequent het begrip 'product' te gebruiken, in overeenstemming met de tekst van en de bijlagen bij de richtlijn. Het standpunt van de Raad van State wordt gevolgd. De tekst wordt aangepast zodat de term "product" consequent wordt gebruikt.
7	De Raad van State stelt de volgende aanpassing voor: In artikel 4, § 2, tweede lid, van het voorontwerp schrijve men "toegankelijkheidsvoorschriften" in plaats van "toegankelijkheidsvereisten", en in artikel 4, § 3, eerste lid, van het voorontwerp schrijve men "vereist" en "levert" in plaats van "vereisen" en "leveren". Het standpunt van de Raad van State wordt gevolgd. De tekst van het voorontwerp wordt in voormelde zin aangepast.
8	De Raad van State adviseert om de omzettingstabel aan te vullen m.b.t. de omzetting van de andere leden (dan lid 2) van artikel 13 van de richtlijn. Het standpunt van de Raad van State wordt gevolgd. De omzettingstabel werd aangevuld.
9	De Raad van State stelt dat de term "gezondheidsindex" die wordt gebruikt in artikel 5, § 1, tweede lid, van het voorontwerp geen geëigend juridisch begrip is en moet worden gepreciseerd. Het standpunt van de Raad van State wordt gevolgd. De tekst van het voorontwerp wordt in voormelde zin aangepast.
10.1 – 10.2	De Raad van State merkt op dat de definitieve bestemming van persoonsgegevens reeds zal moeten worden vastgelegd vooraleer het einde van de bewaartermijn van tien jaar wordt bereikt. Zo niet zullen de gegevens, na afloop van de bewaartermijn van tien jaar, al vernietigd moeten zijn en wordt de tweede zin van artikel 6, zesde lid derhalve zonder voorwerp. De zinsnede "Na afloop van" wordt daarom beter vervangen door "Voor het verstrijken van".

	Het standpunt van de Raad van State wordt gevolgd. De tekst van het voorontwerp wordt in voormelde zin aangepast.
--	---

D. Bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap en het Vlaamse Gewest

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

- De Duitstalige Gemeenschap had initieel wel een aantal bepalingen opgenomen betreffende de toegankelijkheid van e-lezers en e-boeken en bijbehorende software in het een voorontwerp van decreet van de Duitstalige Gemeenschap 'über die Mediendienste und die Kinovorstellungen'.

De Raad van State merkte hierover het volgende op (advies 68.213/3 van 16 december 2020):

o "De technische voorschriften voor e-lezers en e-boeken kunnen echter niet worden beschouwd als audiovisuele of auditieve mediadiensten in de zin van artikel 4, 6°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 waarvan de gemeenschappen de inhoudelijke en technische aspecten mogen regelen. Het gaat immers niet over het aanbieden van geluid of bewegende beelden, maar om een alternatieve weergave van geschreven tekst.

o Dergelijke technische toegankelijkheidsvoorwaarden kunnen door de gemeenschappen echter worden opgelegd op basis van de bevoegdheden 'de bescherming en de luister van de taal' en 'de schone kunsten' (artikel 4, 1° en 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, gelezen in samenhang met artikel 4, § 1, van de wet van 31 december 1983). [...]. Luidens de memorie van toelichting van die wet dient onder de "bescherming en de luister van de taal" onder meer te worden begrepen "de verspreiding van de literatuur in binnen- en buitenland". Het bevorderen van toegankelijke e-readers kan inderdaad de verspreiding van literatuur bevorderen, zodat de Duitstalige Gemeenschap technische voorschriften voor e-lezers en e-boeken vermag te bepalen.

o Voor zover die toestellen veel gelijkenissen vertonen of zelfs volledig overlappen met andere elektronische toestellen zoals gsm's of laptops, moet er echter voor worden gewaakt dat geen afbreuk wordt gedaan aan de federale bevoegdheden, zoals het vaststellen van productnormen (artikel 6, § 1, II, tweede lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980), de bescherming van de gebruiker (artikel 6, § 1, VI, vierde lid, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980) en de normalisatie (artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 9°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980). De betrokken bepalingen zullen derhalve bevoegdheidsconform moeten worden gelezen".

Rekening houdend met dit advies van de Raad van State werd het voorliggend ontwerp van decreet opgesteld op basis van de bevoegdheden 'de bescherming en de luister van de taal' en 'de schone kunsten' (artikel 4, 1° en 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980, gelezen in samenhang met artikel 4, § 1, van de wet van 31 december 1983).

II. Toelichting bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen toelichting.

Artikel 2

In artikel 2 wordt verwezen naar de Toegankelijkheidsrichtlijn.

Artikel 3

Dit artikel herneemt een aantal definities uit artikel 3 van de Toegankelijkheidsrichtlijn.

De term “administratie” heeft momenteel betrekking op het Departement Cultuur, Jeugd en Media.

Artikel 4

Artikel 4, § 1, eerste lid, van het ontwerp definieert het begrip “micro-onderneming” overeenkomstig artikel 3.23 van de Toegankelijkheidsrichtlijn.

Artikel 4, § 2, eerste lid, van het ontwerp, is de omzetting van artikel 4.1 en 4.3 van de Toegankelijkheidsrichtlijn. Artikel 4, § 2, tweede lid, van het ontwerp vormt de omzetting van artikel 13 van de Toegankelijkheidsrichtlijn. Met toepassing van artikel 4.5 van dezelfde richtlijn worden in artikel 4, § 2, derde lid micro-ondernemingen die diensten aanbieden vrijgesteld van de in het eerste lid genoemde toegankelijkheidsvoorschriften.

Artikel 4, § 3, eerste lid, van het ontwerp bepaalt, in uitvoering van artikel 14.1 van de Toegankelijkheidsrichtlijn, een aantal randvoorwaarden voor de toepasselijkheid van de toegankelijkheidsvoorschriften uit de vorige paragrafen: deze mogen geen ingrijpende wijziging van de dienst vereisen en geen onevenredige last meebrengen voor de betrokken marktdeelnemers.

Om te bepalen of de genoemde toegankelijkheidsvoorschriften werkelijk een fundamentele wijziging of een onevenredige last met zich meebrengen moeten de betrokken aanbieders een beoordeling uitvoeren (artikel 4, § 3, tweede lid van het ontwerp in omzetting van artikel 14.2 van de Toegankelijkheidsrichtlijn), die ze documenteren en waarvan ze de resultaten gedurende vijf jaar bewaren (artikel 4, § 3, vierde lid van het ontwerp in omzetting van artikel 14.3 van de Toegankelijkheidsrichtlijn). Ze moeten deze beoordeling ten minste elke vijf jaar hernieuwen (artikel 4, § 3, zesde lid van het ontwerp in omzetting van artikel 14.5 van de Toegankelijkheidsrichtlijn) en een exemplaar van de beoordeling bezorgen aan de administratie als deze daarom vraagt (artikel 4, § 3, vierde lid van het ontwerp in omzetting van artikel 14.3 van de Toegankelijkheidsrichtlijn).

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen over de beoordeling van de fundamentele wijziging, en nadere invulling geven aan de criteria uit bijlage 3 betreffende de beoordeling van de onevenredige last. Het is dus aan de marktdeelnemers zelf om te beoordelen of er sprake is van een ingrijpende wijziging of een onevenredige last. Op grond van overweging 66 van de Toegankelijkheidsrichtlijn moeten onder maatregelen die een onevenredige last zouden opleveren worden verstaan: maatregelen die de marktdeelnemer een extra buitensporige organisatorische of financiële last opleggen, overeenkomstig de criteria in bijlage VI van de richtlijn en rekening houdend met het voordeel dat personen met een handicap wellicht ondervinden. Uitzonderingen op de naleving van één of meer toegankelijkheidsvoorschriften wegens de onevenredige last die zij opleveren, mogen niet verder gaan dan hetgeen strikt noodzakelijk is om die last met betrekking tot het eindapparaat of de dienst in kwestie in elk individueel geval te beperken. In uitvoering van artikel 14.8 van de richtlijn bepaalt artikel 4, § 3, zevende lid van het ontwerp ook dat aanbieders van e-boeken die zich baseren op de bepalingen in verband met een fundamentele wijziging of onevenredige last, dit moeten meedelen aan de administratie. Een exemplaar van de beoordeling die uitleg bevat waarom een eindapparaat of dienst niet volledig toegankelijk is en de ingeroepen onevenredige last en/of fundamentele wijziging, of beide bewijst, moet echter uitsluitend op verzoek van de administratie worden overgelegd.

Paragraaf 4 van het ontworpen artikel stelt dat aanbieders van e-boeken, die externe financiering ontvangen ter verbetering van de toegankelijkheid, zich niet

aan de toegankelijkheidsvoorschriften kunnen onttrekken met het argument dat deze voor hen een onevenredige last meebrengen. Dit is een omzetting van artikel 14.6 van de Toegankelijkheidsrichtlijn.

Paragraaf 5 van het ontworpen artikel verwijst naar de overgangsperiode bedoeld in artikel 32.1 van de Toegankelijkheidsrichtlijn. Het gaat om een overgangsperiode die afloopt op 28 juni 2030 waarin dienstverleners hun diensten mogen blijven verlenen met gebruik van de eindapparaten die zij voor deze datum al rechtmatig gebruikten bij het verlenen van vergelijkbare diensten. Dienstverleningscontracten die gesloten zijn voor 28 juni 2025 kunnen ongewijzigd blijven doorlopen totdat zij verstrijken, evenwel uiterlijk tot vijf jaar na die datum.

Voor suggesties over de invulling van de toegankelijkheidsvoorschriften die worden opgelegd in artikel 4, § 2, kan worden verwezen naar de indicatieve voorbeelden van mogelijke oplossingen die bijdragen aan de naleving van de toegankelijkheidsvoorschriften die zijn opgenomen in bijlage II bij de Toegankelijkheidsrichtlijn.

Daar worden genoemd: "Ervoor zorgen dat iemand met dyslexie de tekst tegelijk kan lezen en beluisteren."

"Gesynchroniseerde tekst en audio of een steeds hernieuwbare omzetting in braille mogelijk maken."

"Ervoor zorgen dat een blinde toegang heeft tot de inhoudsopgave of van hoofdstuk kan veranderen."

"Ervoor zorgen dat informatie over hun toegankelijkheidsfuncties beschikbaar is in het elektronisch bestand, zodat personen met een handicap geïnformeerd kunnen worden."

"Ervoor zorgen dat het hardop voorlezen van de tekst niet onmogelijk is gemaakt, bijvoorbeeld dat technische beschermingsmaatregelen, informatie over het rechtenbeheer of interoperabiliteitskwesties niet beletten dat de tekst hardop kan worden voorgelezen door de hulpapparatuur, zodat blinde gebruikers het boek kunnen lezen."

Artikel 5

-Artikel 30 van de Toegankelijkheidsrichtlijn bepaalt dat de lidstaten de regels vaststellen over de sancties die van toepassing zijn op inbreuken op de krachtens deze richtlijn vastgestelde nationale bepalingen en alle nodige maatregelen treffen opdat zij worden toegepast. De aldus vastgestelde sancties moeten doeltreffend, evenredig en afschrikkend zijn.

Het ontwerp voorziet in handhaving door middel van bestuurlijke sancties omwille van de volgende redenen:

- de kans is groot dat het parket geen prioriteit geeft aan de vervolging van de inbreuken op de richtlijn;
- de opbrengst van de boetes komt toe aan de Vlaamse overheid;
- bestuurlijke sancties sluiten beter aan bij de aard van de inbreuken.

-Artikel 29 van de Toegankelijkheidsrichtlijn bepaalt dat de lidstaten er dienen voor te zorgen dat er passende en doeltreffende middelen beschikbaar zijn om te waarborgen dat de bepalingen van deze richtlijn worden nageleefd.

Artikel 30 van de Toegankelijkheidsrichtlijn bepaalt dat deze sancties in geval van niet-naleving door de marktdeelnemer ook gepaard met doeltreffende herstelmaatregelen.

Om de door de Toegankelijkheidsrichtlijn vereiste efficiënte handhaving te verzekeren, wordt het kaderdecreet Vlaamse Handhaving (hierna: KVH) van toepassing gemaakt op de handhaving van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan.

Het KVH bevat een standaardpakket met concrete procedures voor gerechtelijke en bestuurlijke handhaving, naast een hoofdstuk met optionele figuren. Hierdoor kan de omvang van het handhavingsluik van dit ontwerp beperkt worden gehouden, wat de leesbaarheid ervan uiteraard ten goede komt.

De toetreding tot het KVH impliceert standaard de mogelijkheid om, naast de sanctie, tevens herstel- en beveiligingsmaatregelen op te leggen, zoals de richtlijn vereist (zie hoofdstuk 4 en 5 KVH). Met het van toepassing stellen van de optionele figuur van het handhavingsverzoek, voorzien in hoofdstuk 10, afdeling 7 KVH, gecombineerd met een beperkte uitbreiding van het personele toepassingsgebied van deze figuur, wordt tegemoet gekomen aan de eis om consumenten, overheden en andere rechtspersonen met een legitiem belang bij de naleving van dit ontwerp van decreet een mogelijkheid te bieden zich tot de administratie te richten in functie van het doen opleggen van herstel- en beveiligingsmaatregelen.

Door de keuze voor het KVH treden de toekomstige handhavers van dit ontwerp van decreet meteen toe tot een snelgroeiende groep van Vlaamse handhavers die in de nabije toekomst zullen handhaven op basis van het KVH, wat het delen van goede praktijken en andere kennis en ervaringen vergemakkelijkt en de weg opent naar ondersteuning vanuit het agentschap Justitie en Handhaving, dat het KVH als juridisch platform beheert. Toetreden tot het KVH vergemakkelijkt daarnaast de toegang tot het (digitaal) Vlaams Handhavingsplatform, dat zijn legistieke basis in het KVH heeft en op dit ogenblik wordt ontwikkeld door het agentschap Digitaal Vlaanderen in opdracht van het agentschap Justitie en Handhaving. De handhaving van de ontworpen regeling kan daardoor van bij de opstart volledig digitaal verlopen, uiteraard met behoud van een papieren spoor voor de burger die daar nood aan heeft.

Bij volledige van toepassingstelling van het KVH, moet de Vlaamse regelgeving enkel nog het volgende opnemen om te kunnen beschikken over een uitgebreid en gebruiksklaar handhavingssysteem:

- 1) de van toepassingstelling van het KVH, met eventuele punctuele uitsluitingen en afwijkingen;
- 2) de omschrijving van de verboden gedragingen, de kwalificatie ervan als inbreuk, en de minima en maxima van de exclusieve bestuurlijke geldboetes die kunnen worden opgelegd voor deze inbreuken;
- 3) de uitdrukkelijke keuze voor de toepassing van zogenaamde "opt-in"-instrumenten uit hoofdstuk 10;
- 4) de aanstellingsvoorwaarden voor de herstelinstanties, bevoegd voor het sectoraal decreet.

De punten 1) en 3) worden ingelost door paragraaf 2 van het ontworpen artikel, dat het KVH van toepassing stelt en de volgende optionele afdelingen van hoofdstuk 10 van het kaderdecreet Vlaamse Handhaving activeert:

- afdeling 4: probatievoorwaarden;
- afdeling 7: handhavingsverzoek;
- afdeling 10: bijzondere bepalingen over de uitvoering van publieke herstelmaatregelen.

De keuze voor de figuur van het handhavingsverzoek, en het openstellen ervan voor overheden en rechtspersonen met een legitiem belang bij de naleving van dit ontwerp van decreet, werd hierboven al toegelicht.

Via de figuur van de probatievoorwaarden wordt het voor de beboetingsinstantie in het kader van de sanctieprocedure mogelijk om de opschorting of het uitstel van de betaling van de opgelegde geldboete afhankelijk te stellen van het herstel van de schadelijke gevolgen van de inbreuk. In een aantal gevallen zal het bijkomend opleggen van herstelmaatregelen door de herstelinstantie daardoor overbodig blijken.

Het van toepassingstellen van afdeling 10 maakt het mogelijk om de gevolgen van de overschrijding van in herstel- en beveiligingsmaatregelen opgelegde uitvoeringstermijnen te milderen, in die gevallen waarin de redelijkheid dit vereist.

Volgens paragraaf 1 is handelen in strijd met de bepalingen van dit ontwerp van decreet sanctioneerbaar met een bestuurlijke geldboete van minimaal 5.000 euro tot maximum 125.000 euro per vastgestelde inbreuk. Door deze ruime vork kan bij het bepalen van de geldboete volgens artikel 31 KVH rekening gehouden worden met de ernst van de inbreuk en de frequentie waarmee en de omstandigheden waarin zij is gepleegd, met inbegrip van het aantal betrokken non-conforme producten of diensten en ook het aantal getroffen personen.

In paragraaf 3 van het ontworpen artikel, tenslotte, wordt de aanwijzing van herstelinstanties geregeld.

Artikel 6

Deze artikels bevatten in het algemeen bepalingen om de verwerking van persoonsgegevens door de betrokken organisaties in het kader van dit decreet conform te maken aan de Algemene Verordening Gegevensbescherming (Verordening (EU) 2016/679), hierna 'AVG', en artikel 22 van de Grondwet.

Deze artikels vormen de rechtsgrond waarop de administratie zich kan beroepen bij het verwerken, uitwisselen, bekendmaken en bewaren van persoonsgegevens in het kader van de uitvoering van hun taken en verplichtingen onder dit decreet.

Wat betreft de administratie is de verwerking van persoonsgegevens gesteund op artikel 6, 1., e) van de AVG, zijnde de uitvoering van een taak van algemeen belang die werd toegewezen aan het departement (via haar oprichtingsbesluit, zie het "Besluit van de Vlaamse Regering tot operationalisering van het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media").

De bepalingen rond gegevensverwerking in het kaderdecreet Vlaamse Handhaving zijn uiteraard ook van toepassing, gelet op het feit dat artikel 5, § 2 van het ontwerp dit kaderdecreet deze van toepassing maakt.

De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management,

Jan JAMBON

Bijlagen
- Concordantietabel

BIJLAGE
bij de memorie van toelichting:
Concordantietabel

Toegankelijkheidsrichtlijn	Omzettingsdecreet
Art. 1	/
Art. 2.1, a)	/
Art. 2.1, b)	/
Art. 2.1, c)	/
Art. 2.1, d)	/
Art. 2.1, e)	/
Art. 2.2, a)	/
Art. 2.2, b)	/
Art. 2.2, c)	/
Art. 2.2, d)	/
Art. 2.2, e)	Art. 3, 2° en art. 4
Art. 2.2, f)	/
Art. 2.3	/
Art. 2.4	/
Art. 2.5	/
Art. 3.1	Art. 3,4°
Art. 3.2-3.22	/
Art. 3.23	Art. 4, § 1, eerste lid
Art. 3.24 - 3.40	/
Art. 3.41	Art. 3, 2°
Art. 3.42	Art. 3, 3°
Art. 3.43 - 3.44	/
Art. 4.1	Art. 4 en bijlage 1
Art. 4.2	/
Art. 4.3	Art. 4 en bijlage 1
Art. 4.4	/
Art. 4.5	Art. 4, § 2, derde lid
Art. 4.6	/
Art. 4.7	MvT bij art. 4

Art. 4.8	/	
Art. 4.9	/	
Art. 5	/	
Art. 6	/	
Art. 7	/	
Art. 8	/	
Art. 9	/	
Art. 10	/	
Art. 11	/	
Art. 12	/	
Art. 13	Art. 4, § 2, tweede lid en § 3, zesde lid, en bijlage 2	
Art. 14.1	Art. 14, § 2, eerste lid	
Art. 14.2	Art. 14, § 3, tweede en derde lid en bijlage 3	
Art. 14.3	Art. 4, § 3, vierde lid	
Art. 14.4	/	
Art. 14.5	Art. 4, § 3, zesde lid	
Art. 14.6	Art. 4, § 4	
Art. 14.7	Art. 4, § 3, derde lid	
Art. 14.8	Art. 4, § 3, zevende lid	
Art. 15 - Art. 28	/	
Art. 29	Art. 5, § 2 en § 3	
Art. 30	Art. 5, § 1	
Art. 31	Art. 4, § 2, eerste lid	
Art. 32.1	Art. 4, § 5	
Art. 32.2	/	
Art. 33	/	
Art. 34	/	
Art. 35	/	

Omzettingendecereet	Toegankelijkeidsrichtlijn
Art. 1	/
Art. 2	/
Art. 3.1	Art. 29
Art. 3.2	Art. 2,2, e) en art. 3.41
Art. 3.3	Art. 3.42
Art. 3.4	Art. 3.1
Art. 4, § 1, eerste lid	Art. 3.23
Art. 4, § 2, eerste lid	Art. 4.1, art. 4.3 en bijlage 1
Art. 4, § 2, tweede lid	Art. 13, lid 2
Art. 4, § 2, derde lid	Art. 4. 5
	Art. 14.1
Art. 4, § 3, eerste lid	
Art. 4, § 3, tweede lid	Art. 14.2, bijlage VI
Art. 4, § 3, derde lid	Art. 14.7
Art. 4, § 3, vierde lid	Art. 14.3
Art. 4, § 3, vijfde lid	/
Art. 4, § 3, zesde lid	Art. 13 en 14.5
Art. 4, § 3, zevende lid	Art. 14.8
Art. 4, § 4	Art. 14.6
Art. 4, § 5	Art. 32.1
Art. 5, § 1	Art. 30
Art. 5, § 2 en § 3	Art. 29
Art. 6	/

VOORONTWERP VAN DECREET

Ontwerp van decreet over e-boeken en bijbehorende software

Op voorstel van de Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. Dit decreet voorziet in de gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten.

Art. 3. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° administratie: de diensten van de Vlaamse Regering, bevoegd voor de bescherming en luister van de taal, vermeld in artikel 4, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, en de schone kunsten, vermeld in artikel 4, 3°, van de voormelde bijzondere wet;
- 2° e-boek: een dienst voor de terbeschikkingstelling van digitale bestanden met een elektronische versie van een boek, die kunnen worden geopend, doorbladerd, gelezen en gebruikt, alsmede van de software, daaronder begrepen diensten op basis van mobiele apparaten, waaronder mobiele applicaties, die nodig is om die bestanden te openen, te doorbladeren, te lezen en te gebruiken, met uitzondering van software die valt onder de definitie van e-lezer;
- 3° e-lezer: een speciaal toestel, met apparatuur en software, om e-boekbestanden te openen, te doorbladeren, te lezen en te gebruiken;
- 4° personen met een handicap: personen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen die in hun interactie te kampen hebben met diverse drempels die hen kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen in de samenleving te participeren.

Art. 4. §1. In dit artikel wordt verstaan onder micro-onderneming: een onderneming met minder dan tien werknemers en een jaaromzet of een jaarlijks balanstotaal van ten hoogste 2 miljoen euro.

§2. E-boeken die vanaf 28 juni 2025 in de handel worden gebracht, voldoen aan de toegankelijkheidsvoorschriften, vermeld in afdeling 1 en 2 van bijlage 1, die bij dit decreet is gevoegd.

Aanbieders van e-boeken stellen conform bijlage 2, die bij dit decreet is gevoegd, de vereiste informatie op en leggen uit op welke manier de diensten aan de toepasselijke toegankelijkheidsvereisten voldoen. De voormelde informatie wordt schriftelijk en mondeling ter beschikking gesteld van het publiek, op een manier die toegankelijk is voor personen met een handicap. De aanbieders bewaren de informatie zolang de dienst in werking is.

Micro-ondernemingen die de diensten, vermeld in het eerste lid, aanbieden, worden vrijgesteld van de toegankelijkheidsvoorschriften, vermeld in het eerste lid, en van elke verplichting in verband met de naleving van die voorschriften.

§3. De toegankelijkheidsvoorschriften, vermeld in paragraaf 2, zijn alleen van toepassing als de volgende voorwaarden zijn vervuld:

- 1° de naleving van de voormelde toegankelijkheidsvoorschriften vereisen geen ingrijpende wijziging van het e-boek, die resulteert in een fundamentele wijziging van de wezenlijke aard ervan;
- 2° de naleving van de voormelde toegankelijkheidsvoorschriften leveren geen onevenredige last op voor de betrokken aanbieders van e-boeken.

Aanbieders van e-boeken voeren een beoordeling uit om te kunnen bepalen of de naleving van de toegankelijkheidsvoorschriften, vermeld in paragraaf 2, tot een fundamentele wijziging als vermeld in het eerste lid, 1°, leidt of een onevenredige last als vermeld in het eerste lid, 2°, oplevert conform de criteria, vermeld in bijlage 3, die bij dit decreet is gevoegd.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen om de fundamentele wijziging, vermeld in het eerste lid, 1°, te beoordelen, en kan de criteria, vermeld in bijlage 3, die bij dit decreet is gevoegd, verder specificeren.

In het kader van de beoordeling, vermeld in het tweede lid, voldoen de aanbieders aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze documenteren de beoordeling;
- 2° ze bewaren alle relevante resultaten van de beoordeling gedurende vijf jaar nadat de dienst voor het laatst op de markt is verleend;
- 3° op verzoek van de administratie bezorgen ze aan de administratie een exemplaar van de beoordeling.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels bepalen voor de wijze waarop de aanbieders conform het vierde lid, 3°, het exemplaar van de beoordeling, vermeld in het tweede lid, aan de administratie bezorgen.

Als de aanbieders van e-boeken oordelen dat de naleving van de voormelde toegankelijkheidsvoorschriften een onevenredige last oplevert voor de betrokken aanbieders van e-boeken als vermeld in het eerste lid, 2°, vernieuwen ze ten minste om de vijf jaar en in al de volgende gevallen voor elke categorie of soort dienst hun beoordeling van die onevenredige last:

- 1° naar aanleiding van een wijziging van de aangeboden dienst;
- 2° op verzoek van de administratie.

Als aanbieders van e-boeken, met uitzondering van micro-ondernemingen, voor een specifiek eindapparaat of een specifieke dienst conform het eerste tot en met het zesde lid oordelen dat de toegankelijkheidsvoorschriften, vermeld in paragraaf 2, niet kunnen worden toegepast, brengen ze de administratie daarvan op de hoogte. De Vlaamse Regering kan de nadere regels bepalen voor de wijze waarop de voormelde kennisgeving gebeurt.

§4. Als aanbieders van e-boeken uit andere bronnen dan hun eigen middelen financiering ontvangen om de toegankelijkheid te verbeteren, ongeacht of het om publieke of particuliere financiering gaat, kunnen ze geen beroep doen op paragraaf 3, eerste lid, 2°, om de toegankelijkheidsvoorschriften, vermeld in paragraaf 2, niet toe te passen.

§5. In afwijking van paragraaf 1 kunnen aanbieders van e-boeken gedurende een overgangsperiode die afloopt op 28 juni 2030, hun diensten blijven verlenen met gebruik van de eindapparaten die ze voor die datum al rechtmatig gebruikten bij het verlenen van vergelijkbare diensten.

Dienstverleningscontracten die de aanbieders, vermeld in het eerste lid, gesloten hebben voor 28 juni 2025, kunnen ongewijzigd blijven doorlopen totdat ze verstrijken, evenwel uiterlijk tot en met 27 juni 2030.

Art. 5. §1. Iedereen die handelt in strijd met de bepalingen van dit decreet of de uitvoeringsbesluiten ervan, wordt gesanctioneerd met een exclusieve bestuurlijke geldboete van minimaal 5000 euro en maximaal 125.000 euro per vastgestelde inbreuk.

De bedragen van de bestuurlijke boetes, vermeld in het eerste lid, worden elk jaar op 1 januari automatisch aangepast aan de gezondheidsindex van de maand november van het voorgaande jaar. Het resultaat van de voormelde aanpassing wordt afgerond naar de hogere euro als het deel in decimalen groter is dan of gelijk is aan vijftig cent en wordt afgerond naar de lagere euro als dat deel kleiner dan vijftig cent is. Het basisindexcijfer is dat van de maand november 2023.

§2. Het kaderdecreet Vlaamse Handhaving van ... (datum) is, met inbegrip van hoofdstuk 10, afdeling 4, 7 en 10, van toepassing op de handhaving van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan.

Met behoud van de toepassing van artikel 96 van het kaderdecreet Vlaamse Handhaving van ... (datum) kan een handhavingsverzoek ook worden ingediend door overheden of rechtspersonen die een legitiem belang hebben bij de naleving van dit decreet, namens of ter ondersteuning van de derden,

vermeld in artikel 96, eerste lid, van het kaderdecreet Vlaamse Handhaving van ... (datum).

§3. De Vlaamse Regering wijst personeelsleden of entiteiten van de administratie aan als herstelinstantie als vermeld in artikel 2, 15°, van het kaderdecreet Vlaamse Handhaving van ... (datum).

Art. 6. Dit artikel doet geen afbreuk aan de bepalingen van het kaderdecreet Vlaamse Handhaving van (datum).

De administratie treedt op als de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de toepassing van artikel 4 van dit decreet.

De volgende categorieën van personen hebben toegang tot de verwerkte persoonsgegevens, in het kader van de uitvoering van dit decreet:

- 1° de personeelsleden van de administratie;
- 2° de personeelsleden van de beboetingsinstantie, vermeld in artikel 2, 3° van het kaderdecreet Vlaamse Handhaving van (datum) en de herstelinstantie, vermeld in artikel 5, §3, van dit decreet.

De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit decreet heeft betrekking op de volgende categorieën van betrokkenen: personeelsleden, medewerkers en andere personen die aangesteld zijn bij de aanbieders van e-boeken.

De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit decreet heeft betrekking op de volgende categorieën van persoonsgegevens:

- 1° het rijksregisternummer, het ondernemingsnummer, het identificatienummer van de sociale zekerheid;
- 2° contactgegevens.

De persoonsgegevens die conform dit artikel door de administratie worden verwerkt, kunnen op basis van dit decreet uiterlijk bewaard worden tot tien jaar na de kennisgeving, vermeld in artikel 4, §3, zevende lid, van dit decreet. Na afloop van de voormelde periode van tien jaar wordt conform artikel III.87, §1, eerste lid, 3°, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018 een definitieve bestemming toegewezen.

De Vlaamse Regering kan de regels voor de verwerking van de persoonsgegevens, vermeld in dit artikel, de beveiliging van de voormelde persoonsgegevens, en de passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen nader bepalen. De Vlaamse Regering kan de entiteiten waaraan en de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens kunnen worden verstrekt, nader omschrijven.

Brussel, ... (datum).

De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van
Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management,

Jan JAMBON

Bijlage 1. Toegankelijkheidsvoorschriften voor diensten als vermeld in artikel 4, §2

Afdeling 1. Algemene toegankelijkheidsvoorschriften voor diensten

Om het gebruik van de diensten door personen met een handicap zo veel mogelijk te bevorderen, zijn de volgende bepalingen van toepassing als diensten worden verleend:

- 1° de eindapparaten die bij het verlenen van diensten worden gebruikt, zijn toegankelijk in overeenstemming met de wetgeving;
- 2° er wordt op de volgende wijze informatie verstrekt over het functioneren van de dienst en, als bij het verlenen van de dienst eindapparaten worden gebruikt, over de link naar de eindapparaten, en over de toegankelijkheidskenmerken en interoperabiliteit van de eindapparaten met hulpapparaten en voorzieningen:
 - a) de informatie wordt via meer dan één zintuiglijk kanaal aangeboden;
 - b) de informatie wordt op een begrijpelijke manier gepresenteerd;
 - c) de informatie wordt gepresenteerd op een manier die voor de gebruikers waarneembaar is;
 - d) de informatie wordt, wat de inhoud betreft, beschikbaar gesteld in tekstformats die in alternatieve hulpformats kunnen worden omgezet, zodat ze door de gebruikers op verschillende manieren en via meer dan één zintuiglijk kanaal kunnen worden weergegeven;
 - e) de informatie wordt gepresenteerd in een lettertype met een geschikte grootte en vorm, rekening houdend met de te verwachten gebruiksomstandigheden, en met voldoende contrast en een aanpasbare letter-, regel- en alinea-afstand;
 - f) niet-tekstuele inhoud wordt aangevuld met een alternatieve weergave van de inhoud;
 - g) er wordt elektronische informatie verstrekt die nodig is om de dienst op een consistente en geschikte manier te kunnen leveren, door die informatie waarneembaar, bedienbaar, begrijpelijk en robuust te maken;
- 3° websites, inclusief de onlinetoepassingen die eraan gerelateerd zijn, en diensten op mobiele apparatuur, inclusief mobiele toepassingen, worden toegankelijk gemaakt op een consistente en geschikte manier door ze waarneembaar, bedienbaar, begrijpelijk en robuust te maken;
- 4° als ondersteunende diensten, zoals helpdesks, callcenters, technische ondersteuning, bemiddelingsdiensten en opleidingsdiensten, beschikbaar zijn, verstrekken ze via toegankelijke communicatiemethoden informatie over de toegankelijkheid van de dienst en de compatibiliteit ervan met hulptechnologieën.

Afdeling 2. Bijzondere toegankelijkheidsvoorschriften voor e-boeken

Voor e-boeken gelden de volgende bijzondere toegankelijkheidsvoorschriften:

- 1° als een e-boek naast tekst ook audio bevat, zijn de tekst en audio gesynchroniseerd;
- 2° de digitale bestanden van het e-boek beletten niet dat hulptechnologie naar behoren functioneert;

- 3° er wordt gezorgd voor toegang tot de inhoud, voor navigatie door de inhoud en de lay-out (met inbegrip van de dynamische lay-out) van het bestand, en ook voor structuur, flexibiliteit en keuze voor de weergave van de inhoud;
- 4° alternatieve weergave van de inhoud wordt mogelijk gemaakt en er wordt zorg gedragen voor interoperabiliteit met een veelheid aan hulptechnologieën op een manier die waarneembaar, begrijpelijk, bedienbaar en robuust is;
- 5° e-boeken worden vindbaar gemaakt via metadata-informatie over de toegankelijkheidsfuncties ervan;
- 6° er wordt gezorgd dat maatregelen van digitaal rechtenbeheer geen toegankelijkheidsfuncties blokkeren.

Gezien om gevoegd te worden bij het decreet over e-boeken en bijbehorende software.

Bijlage 2. Informatie over diensten als vermeld in artikel 4, §2, tweede lid, die aan toegankelijkheidsvoorschriften voldoen

1° De aanbieder van e-boeken neemt in de algemene voorwaarden of een gelijkwaardig document informatie op waaruit blijkt dat de dienst aan de toegankelijkheidsvoorschriften, vermeld in artikel 4, §2, en bijlage 1, voldoet. De voormelde informatie omvat een beschrijving van de toepasselijke voorschriften en heeft, als dat relevant is voor de beoordeling, betrekking op het ontwerp en de werking van de dienst. De voormelde informatie omvat, als dat van toepassing is, al de volgende elementen:

- a) een algemene beschrijving van de dienst die in toegankelijke formats is weergegeven;
- b) de beschrijvingen en toelichtingen die nodig zijn om te begrijpen op welke wijze de dienst werkt;
- c) een beschrijving van de manier waarop de dienst voldoet aan de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften, vermeld in bijlage 1.

2° Om aan de vereiste, vermeld in punt 1°, te voldoen, kan de aanbieder de geharmoniseerde normen en technische specificaties waarvan de referenties in het Publicatieblad van de Europese Unie zijn bekendgemaakt, volledig of gedeeltelijk toepassen.

3° De aanbieder verschaft informatie waaruit blijkt dat de conformiteit van de dienst met de vereiste, vermeld in punt 1°, en met de toepasselijke voorschriften, vermeld in artikel 4, door het dienstverleningsproces en het toezicht daarop wordt gewaarborgd.

Gezien om gevoegd te worden bij het decreet over e-boeken en bijbehorende software.

Bijlage 3. Criteria voor de beoordeling van de onevenredige last als vermeld in artikel 4, §3

1. Verhouding van de nettokosten voor de naleving van de toegankelijkheidsvoorschriften tot de totale kosten, namelijk de exploitatie- en investeringsuitgaven, voor de vervaardiging, distributie of invoer van het eindapparaat voor, of het verlenen van de dienst aan, de marktdeelnemers

De volgende criteria worden gebruikt om de nettokosten voor de naleving van de toegankelijkheidsvoorschriften te beoordelen:

- 1° de volgende eenmalige organisatiekosten worden in de beoordeling meegenomen:
 - a) kosten voor extra personeel met expertise op het gebied van toegankelijkheid;
 - b) kosten voor opleiding van personeel en competentieverwerving op het gebied van toegankelijkheid;
 - c) kosten voor de ontwikkeling van een nieuwe procedure om toegankelijkheid in de productontwikkeling of dienstverlening te integreren;
 - d) kosten voor de ontwikkeling van richtsnoeren over toegankelijkheid;
 - e) eenmalige kosten om de wetgeving over toegankelijkheid te leren begrijpen;
- 2° de volgende lopende productie- en ontwikkelingskosten worden in de beoordeling meegenomen:
 - a) kosten om de toegankelijkheidsfuncties van het eindapparaat of de dienst te ontwerpen;
 - b) kosten van de productieprocessen;
 - c) kosten om een eindapparaat of dienst op toegankelijkheid te testen;
 - d) kosten om documentatie samen te stellen.

2. De geraamde kosten en baten voor de marktdeelnemers, inclusief productieprocessen en investeringen, in verhouding tot de geraamde voordelen voor personen met een handicap, rekening houdend met het aantal keer dat het specifieke eindapparaat of de specifieke dienst wordt gebruikt, en de frequentie van dat gebruik

3. Verhouding van de nettokosten voor de naleving van de toegankelijkheidsvoorschriften tot de netto-omzet van de marktdeelnemer

De volgende criteria worden gebruikt om de nettokosten voor de naleving van de toegankelijkheidsvoorschriften te beoordelen:

- 1° de volgende eenmalige organisatiekosten worden in de beoordeling meegenomen:
 - a) kosten voor extra personeel met expertise op het gebied van toegankelijkheid;
 - b) kosten voor opleiding van personeel en competentieverwerving op het gebied van toegankelijkheid;
 - c) kosten voor de ontwikkeling van een nieuwe procedure om toegankelijkheid in de productontwikkeling of dienstverlening te integreren;

- d) kosten voor de ontwikkeling van richtsnoeren over toegankelijkheid;
 - e) eenmalige kosten om de wetgeving over toegankelijkheid te leren begrijpen;
- 2° de volgende lopende productie- en ontwikkelingskosten worden in de beoordeling meegenomen:
- a) kosten om de toegankelijkheidsfuncties van het eindapparaat of de dienst te ontwerpen;
 - b) kosten van de productieprocessen;
 - c) kosten om een eindapparaat of dienst op toegankelijkheid te testen;
 - d) kosten om documentatie samen te stellen.

Gezien om gevoegd te worden bij het decreet over e-boeken en bijbehorende software.

ADVIES VAN DE VLAAMSE TOEZICHTCOMMISSIE
VOOR DE VERWERKING VAN PERSOONSGEGEVENS

Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens

Advies wetgeving VTC nr. 2023/093 van 12 september 2023

over

tekst	Voorontwerp van decreet
van	van de Vlaamse Regering
titel	over e-boeken en bijbehorende software
roepnaam	(decreet e-boeken)
datum	zoals principieel goedgekeurd op 7 juli 2023
Trefwoorden	bewaartermijn;

De Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "de VTC");

Gelet op het decreet van 18 juli 2008 betreffende het elektronische bestuurlijke gegevensverkeer (hierna: "het e-govdecreet"), inzonderheid artikel 10/4, §1;

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (hierna AVG), inzonderheid artikel 36, 4, artikel 57, 1, c) en artikel 58, 3;

Gelet op de wet van 30 juli 2018 betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van de heer Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management van 11 juli 2023, ontvangen door de VTC op 12 juli 2023;

Gelet op de behandeling op de zitting van 12 september 2023;

Brengt op 12 september 2023 het volgend advies uit:

I. VOORWERP VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De Vlaamse minister bevoegd voor Cultuur (hierna "de adviesvrager") verzocht om het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie (hierna "VTC") over een voorontwerp van decreet *van de Vlaamse Regering over e-boeken en bijbehorende software* (hierna "het Ontwerp"), zonder aanduiding van specifieke artikelen.
2. Aangezien de adviesbevoegdheid van de VTC op grond van artikel 10/4, § 1 van het e-govdecreet betrekking heeft op de verwerkingen van persoonsgegevens, is haar adviesverlening hiertoe beperkt.

Context

3. Met voorliggend Ontwerp wordt richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 *betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten* (hierna: Toegankelijkheidsrichtlijn) omgezet. Deze richtlijn heeft als algemene doelstelling het verbeteren van de werking van de eengemaakte markt voor specifieke toegankelijke producten en diensten, in het bijzonder door belemmeringen voor het vrije verkeer van bepaalde toegankelijke producten en diensten ten gevolge van uiteenlopende toegankelijkheidsvoorschriften in de lidstaten weg te nemen en te voorkomen. De Toegankelijkheidsrichtlijn is van toepassing op een brede waaier van producten en diensten.
4. Gelet op de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap voor de bescherming en luister van de taal, vermeld in artikel 4, 1° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, en de schone kunsten, vermeld in artikel 4, 3° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen wordt de Toegankelijkheidsrichtlijn hierbij omgezet in zoverre deze betrekking heeft op e-boeken en bijhorende software.
5. Om de door de Toegankelijkheidsrichtlijn vereiste efficiënte handhaving te verzekeren, wordt het kaderdecreet Vlaamse Handhaving (hierna: KVH) van toepassing gemaakt op de handhaving van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan.
6. Het KVH bevat een standaardpakket met concrete procedures voor gerechtelijke en bestuurlijke handhaving, naast een hoofdstuk met optionele figuren. Hierdoor kon de omvang van het handhavingsluik van dit ontwerp beperkt worden gehouden.
7. De toetreding tot het KVH impliceert standaard de mogelijkheid om, naast de sanctie, ook herstel- en beveiligingsmaatregelen op te leggen, zoals de richtlijn vereist (zie hoofdstuk 4 en 5 KVH).
8. Toetreden tot het KVH vergemakkelijkt daarnaast de toegang tot het (digitaal) Vlaams Handhavingsplatform, dat zijn legistieke basis in het KVH heeft en op dit ogenblik wordt ontwikkeld door het agentschap Digitaal Vlaanderen in opdracht van het agentschap Justitie en Handhaving

II. ONDERZOEK VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. Voorafgaande toelichting

9. De volgende bepaling van het Ontwerp heeft betrekking op de verwerking van persoonsgegevens:

“Art. 6. Dit artikel doet geen afbreuk aan de bepalingen van het kaderdecreet Vlaamse Handhaving van (datum¹).

De administratie² treedt op als de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de toepassing van artikel 4 van dit decreet.

De volgende categorieën van personen hebben toegang tot de verwerkte persoonsgegevens, in het kader van de uitvoering van dit decreet:

¹ van 14 juli 2023, BS 29 augustus 2023.

² “administratie” wordt in artikel 3 van het Ontwerp gedefinieerd als “de diensten van de Vlaamse Regering, bevoegd voor de bescherming en luister van de taal, vermeld in artikel 4, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, en de schone kunsten, vermeld in artikel 4, 3°, van de voormelde bijzondere wet;”

- 1° de personeelsleden van de administratie;
- 2° de personeelsleden van de beboetingsinstantie, vermeld in artikel 2, 3° van het kaderdecreet Vlaamse Handhaving van (datum) en de herstelinstantie, vermeld in artikel 5, §3, van dit decreet.

De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit decreet heeft betrekking op de volgende categorieën van betrokkenen: personeelsleden, medewerkers en andere personen die aangesteld zijn bij de aanbieders van e-boeken.

De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit decreet heeft betrekking op de volgende categorieën van persoonsgegevens:

- 1° het rijksregisternummer, het ondernemingsnummer, het identificatienummer van de sociale zekerheid;
- 2° contactgegevens.

De persoonsgegevens die conform dit artikel door de administratie worden verwerkt, kunnen op basis van dit decreet uiterlijk bewaard worden tot tien jaar na de kennisgeving, vermeld in artikel 4, §3, zevende lid, van dit decreet. Na afloop van de voormelde periode van tien jaar wordt conform artikel III.87, §1, eerste lid, 3°, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018 een definitieve bestemming toegewezen."

10. De VTC stelt vast dat de personen van wie gegevens worden verzameld en uitgewisseld de volgende zijn:

personeelsleden, medewerkers en andere personen die aangesteld zijn bij de **aanbieders van e-boeken**

en dat het minstens de volgende gegevens betreft:

- het rijksregisternummer, het ondernemingsnummer, het identificatienummer van de sociale zekerheid;
- contactgegevens.

11. Het betreft informatie over natuurlijke personen met onder meer identificatiegegevens en dus gaat het om de verwerking van informatie over geïdentificeerde natuurlijke personen, zijnde persoonsgegevens zoals bedoeld in de AVG. De VTC gaat daarom na in hoeverre het Ontwerp en de bestaande decreten in lijn liggen met de principes van het gegevensbeschermingsrecht.

2. Algemene bespreking

12. De verwerkingen worden in belangrijke mate geregeld in het kaderdecreet handhaving. In het Ontwerp wordt enkel geregeld wat specifiek is voor de handhaving van de regels inzake e-boeken en bijbehorende software.
13. De VTC stelt vast dat de gegevensverwerking systematisch wordt geregeld, met vermelding van de **essentiële elementen**³ van de verwerking.

³ Elke overheidsinmenging in de bescherming van de persoonlijke levenssfeer zoals gewaarborgd door artikel 8 van het EVRM³, artikel 7 van het Handvest van de Grondrechten van de Europese Unie samengelezen met artikel 52.1 van het Handvest en artikel 22 van de Grondwet moet worden voorgeschreven in een 'voldoende precieze wettelijke bepaling' die beantwoordt aan een dwingende maatschappelijke behoefte en evenredig is met de nagestreefde doelstelling. In een dergelijke precieze wettelijke bepaling moeten de essentiële elementen van de met de overheidsinmenging gepaard gaande verwerkingen van persoonsgegevens omschreven zijn.

⁴ Artikel 6, AVG vermeldt de volgende elementen:

- het doel van de verwerking;
- de types of categorieën van te verwerken persoonsgegevens; Deze gegevens moeten bovendien beperkt zijn tot wat noodzakelijk is voor de doeleinden waarvoor zij worden verwerkt („minimale gegevensverwerking”);
- de betrokkenen;
- de entiteiten waaraan en doeleinden waarvoor de persoonsgegevens mogen worden verstrekt;
- de opslagperioden;
- de aanduiding van de verwerkingsverantwoordelijke(n).

14. In de memorie wordt ook de **rechtvaardigingsgrond** zoals bedoeld in artikel 6 AVG aangegeven:

“Wat betreft de administratie is de verwerking van persoonsgegevens gesteund op artikel 6, 1., e) van de AVG, zijnde de uitvoering van een taak van algemeen belang die werd toegewezen aan het departement (via haar oprichtingsbesluit, zie het “Besluit van de Vlaamse Regering tot operationalisering van het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media”).”

15. De VTC beperkt zich hierna tot de bespreking van de enkele punten die opmerkingen behoeven:
16. De categorieën persoonsgegevens lijken erg beperkt aangeduid. De VTC adviseert om na te gaan of in de behandeling van de dossiers niet meer informatie over de betrokkenen wordt opgenomen, bijvoorbeeld informatie over wie eventueel een fout heeft gemaakt.
17. Wat de bewaartermijn betreft: deze verwijzing naar het Bestuursdecreet volstaat niet omdat de definitieve bestemming moet al vastgelegd zijn vooraleer het einde van de oorspronkelijke bestemming wordt bereikt, zoniet zullen de gegevens al vernietigd moeten zijn en is er geen sprake meer van definitieve bestemming.

3. Rechten van de betrokkenen en transparantie

18. De VTC herinnert er aan dat het Kaderdecreet Handhaving afwijkingen op de **AVG-rechten** ingevoerd heeft en verwijst naar haar opmerkingen daarover⁵ die de VTC voor de implementatie bij dit Ontwerp herneemt (onder voorbehoud van wat al zou aangepast zijn).
19. Artikel 12 AVG bepaalt dat de verwerkingsverantwoordelijke passende maatregelen neemt opdat de betrokkene de in de artikelen 13 en 14, AVG bedoelde informatie en de in de artikelen 15 tot en met 22 en artikel 34, AVG bedoelde communicatie in verband met de verwerking in een beknopte, transparante, begrijpelijke en gemakkelijk toegankelijke vorm en in duidelijke en eenvoudige taal ontvangt.
20. De VTC is van oordeel dat het aanbevolen is om het Ontwerp aan te vullen met de verplichting om de **vermeldingen** zoals bedoeld in randnummer 19, op te nemen in de communicatie met de burger zodat de betrokkenen goed geïnformeerd worden over de verwerking van hun persoonsgegevens en het voor de betrokkenen duidelijk is wat hun rechten zijn en tot wie zij zich moeten richten voor de uitoefening van hun rechten.

4. Beveiligingsmaatregelen

21. Artikel 32 AVG verplicht de verwerkingsverantwoordelijke om gepaste technische en organisatorische maatregelen te treffen die nodig zijn voor de bescherming van de persoonsgegevens. Deze maatregelen moeten een passend beveiligingsniveau verzekeren rekening houdend, enerzijds, met de stand van de techniek ter zake en de kosten voor het toepassen van de maatregelen en, anderzijds, met de aard van de te beveiligen gegevens en de potentiële risico's.
22. De VTC wijst erop dat aangezien de gegevens mogelijk gegevens zoals bedoeld in artikel 10, AVG betreffen een bijzondere aandacht vereist is inzake informatieveiligheid.
23. Artikel 32, AVG wijst op een aantal voorbeeldmaatregelen om, waar passend, een op het risico afgestemd beveiligingsniveau te waarborgen:
- de pseudonimisering (waar mogelijk) en versleuteling van persoonsgegevens;
 - het vermogen om op permanente basis de vertrouwelijkheid, integriteit, beschikbaarheid en veerkracht van de verwerkingssystemen te garanderen;
 - het vermogen om bij een fysiek of technisch incident de beschikbaarheid van en de toegang tot de persoonsgegevens tijdig te herstellen;

⁵ Zie Advies wetgeving VTC nr. 2022/082 van 6 september 2022, randnummer 50 e.v.

- een procedure voor het op gezette tijdstippen testen, beoordelen en evalueren van de doeltreffendheid van de technische en organisatorische maatregelen ter beveiliging van de verwerking.
24. Voor de concrete uitwerking hiervan wijst de VTC op de aanbeveling⁶ ter voorkoming van gegevenslekken en op de referentiemaatregelen⁷ die bij elke verwerking van persoonsgegevens in acht zouden moeten worden genomen. De VTC benadrukt ook het belang van een behoorlijk gebruikers- en toegangsbeheer⁸ en een logging van de toegangen zodat de functionaris en de toezichthouders kunnen controleren wie wanneer toegang had tot welke gegevens, wat zijn/haar acties waren en waarom⁹.
25. Voor zover er gedacht wordt aan het gebruik van cloudtoepassingen, verwijst de VTC naar haar adviezen en aanbevelingen daarover¹⁰.

III. BESLUIT

26. De VTC is van oordeel dat het voorgelegde voorontwerp voldoende waarborgen zou kunnen bieden wat de bescherming van de persoonsgegevens van de betrokkenen betreft, op voorwaarde dat daarin volgende elementen bijkomend worden geïmplementeerd, inzonderheid:
- nakijken of alle categorieën van persoonsgegevens werden vermeld;
 - de bewaartermijn preciseren;
 - de transparantiemaatregelen uitwerken.

Hans Graux,
Voorzitter VTC

Getekend door: Hans Graux (Signature)
Getekend op: 2023-09-14 17:00:38 +02:00
Reden: Ik keur dit document goed

⁶ Aanbeveling CBPL nr. 01/2013

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2013.pdf>)

⁷ Referentiemaatregelen CBPL voor de beveiliging van elke verwerking van persoonsgegevens, Versie 1.0 (<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/nota-inzake-de-beveiliging-van-persoonsgegevens.pdf>)

⁸ Zie ook Aanbeveling CBPL nr. 01/2008

(<https://www.gegevensbeschermingsautoriteit.be/publications/aanbeveling-nr.-01-2008.pdf>)

Versillende instanties kunnen hiervoor aangepaste technologische oplossingen bieden (zoals bijvoorbeeld de Kruispuntbank van de Sociale zekerheid).

⁹ *Audit trailing of beveiligd controlespoor.*

¹⁰ <https://overheid.vlaanderen.be/vlaamse-toezichtcommissie-cloud>

ADVIES VAN DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD
VOOR CULTUUR, JEUGD, SPORT EN MEDIA

Advies

**Algemene Raad i.s.m. de Sectorraad
Kunsten en Erfgoed en de Sectorraad
Sociaal-Cultureel Werk
15 september 2023**

Advies over het voorontwerp van decreet over e-boeken en bijbehorende software

De SARC werd op 12 juli 2023 door Vlaams minister van Cultuur Jan Jambon om advies gevraagd over het voorontwerp van decreet over e-boeken en bijhorende software. In onderling overleg werd de adviestermijn verlengd tot 15 september. De adviesvraag werd behandeld door de Algemene Raad, de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk en de Sectorraad Kunsten en Erfgoed en werd op 15 september 2023 via schriftelijke procedure gefinaliseerd.

Het ontwerp van decreet zet de Europese richtlijn betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten om. Deze richtlijn heeft als algemene doelstelling het verbeteren van de werking van de eengemaakte markt voor specifieke toegankelijke producten en diensten. De Toegankelijkheidsrichtlijn is van toepassing op een brede waaier van producten en diensten. Gelet op de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap voor de bescherming en luister, wordt de Toegankelijkheidsrichtlijn hierbij omgezet in Vlaamse regelgeving zoverre deze betrekking heeft op e-boeken en bijhorende software.

ADVIES

De SARC leest in het voorontwerp van decreet een minimale omzetting van de Europese Toegankelijkheidsrichtlijn. Ruimere ambities om in te zetten om toegankelijkheid en inclusie ontbreken. De SARC vindt het een gemiste kans om een ambitieuzer beleid uit te tekenen.

I. Beperkte scope en betrokkenheid van stakeholders

Het voorontwerp van decreet beperkt zich tot de omzetting van de Europese Toegankelijkheidsrichtlijn, specifiek voor e-boeken en bijhorende software. Er wordt niet toegelicht wat er voor de rest van de digitale informatie, content, platformen, applicaties, clouddiensten,

automaten, e.a. zal gebeuren. E-boeken zijn maar een deel van het ruimere verhaal waarop de Europese Toegankelijkheidsrichtlijn alludeert.

Bovendien is het een gemiste kans om organisaties die specifiek werken voor personen met een handicap niet of amper te betrekken bij deze omzetting van Europese naar Vlaamse wetgeving.

Het lijkt een decreet op maat van de commerciële producenten/aanbieders van e-boeken. Er wordt onvoldoende ingespeeld op de mogelijkheid van bv. ondersteuning van intermediaire organisaties die de toegankelijkheid van informatie, ... tot doel hebben. Die zijn immers ook stakeholders of partners in dit verhaal.

Ook de rol van Cultuurconnect, het UITwisselingsplatform en andere spelers bij de digitale transformatie van de cultuursector en de spelers die vernoemd worden bij de heroriëntering van het Participatiebeleid (Luisterpuntbibliotheek, Zorgbib Rode Kruis, Blindenzorg Licht en Liefde, Transkript) zijn belangrijk in het bewaken en bevorderen van de toegankelijkheid van informatie, en de daarmee verbonden algemene graad van geletterdheid (ook digitaal) en lees- en taalvaardigheid in Vlaanderen. Al deze partners moeten betrokken worden bij het 'toegankelijkheids- en inclusiebeleid'.

II. Evenredigheid van kosten

Bijlage 3 bij het decreet bepaalt de criteria voor de beoordeling van de onevenredige last. Als tweede criterium lezen we:

“De geraamde kosten en baten voor de marktdeelnemers, inclusief productieprocessen en investeringen, in verhouding tot de geraamde voordelen voor personen met een handicap, rekening houdend met het aantal keer dat het specifieke eindapparaat of de specifieke dienst wordt gebruikt, en de frequentie van dat gebruik.”

Dit is moeilijk meetbaar en vormt een onvoldoende gefundeerd argument. Betere toegankelijkheid komt elke gebruiker ten goede (vb. betere navigatie, alternatieve tekst bij afbeeldingen, goede lettertypes, enz.). Ook slechtzienden en personen met dyslexie of andere kunnen genieten van toegankelijke e-boeken, e-readers, diensten en platformen. E-boeken bieden nieuwe mogelijkheden om leesmoeilijkheden te helpen aanpakken.

De memorie van toelichting en de Nota aan de Vlaamse Regering verwijzen naar passages uit het Regeerakkoord om *“elke Vlaming – ongeacht zijn afkomst, overtuiging, leeftijd, handicap of geaardheid – de kans geven zich te ontplooien als individu en als burger in de maatschappij”*. De overheid heeft *“een belangrijke verantwoordelijkheid in het creëren van gelijke kansen voor alle burgers opdat iedereen volwaardig en evenredig kan participeren aan de samenleving”*. Deze intenties zijn volgens de SARC niet voldoende aantoonbaar in het decreet.

De afweging van investeringen (bijlage 3) kan in vraag worden gesteld. Inspanningen naar toegankelijkheid voor minderheidsgroepen bevorderen immers nooit de rendabiliteit van een product. Bovendien is het niet duidelijk welke kosten in overweging worden genomen. Sommige gemaakte kosten (investering in (eind)-apparatuur, aanpassingen in het productieproces) worden afgeschreven, andere kosten (bv. voor personeel) werpen jaren vruchten af.

Toegankelijkheid is een taak van de producent (en afgeleiden) of van een doelgroepgerichte organisatie met een openbaar karakter, indien ze daar de nodige vergoeding of ondersteuning voor ontvangen.

III. Dalende geletterdheid en de impact op kinderen en jongeren

De toegankelijkheid van het aanbod van digitale informatie (in dit decreet beperkt tot de e-boeken) is bijzonder belangrijk tegen de achtergrond van de dalende geletterdheid en de inhaalbeweging die nodig is ten aanzien van digitale geletterdheid.

Bij elk ontwerp van decreet dat wordt ingediend bij het Vlaams Parlement, wordt een kind- en jongereneffectrapport, afgekort JoKER, gevoegd, als de voorgenomen beslissing het belang van personen jonger dan vijftien jaar rechtstreeks raakt. De JoKER bij voorliggend voorontwerp van decreet stelt dat de omzetting niet expliciet dient om een wijziging in (de leefwereld) van kinderen en jongeren te realiseren, maar wel een effect zal hebben op de dagelijkse realiteit voor kinderen en jongeren met een handicap doordat audiovisuele en auditieve mediadiensten een stuk toegankelijker worden.

Kinderen en jongeren met een leesstoornis/leerstoornis (omwille van dyslexie, dyspraxie, ADHD, ASS) hebben geen handicap, maar voor hen zijn toegankelijke e-boeken (zeker met toegevoegde audio) een essentieel hulpmiddel. Lettertype-, lettergrootte, contrast, witruimte kunnen worden aangepast, maar meer toegankelijkheid leidt ook tot een meer uitgebreide structuur van het boek, tot betere navigatiemogelijkheden, en met audio tot karaokelezen wat heel doeltreffend is om het lezen te oefenen en motiverend werkt.

Het aantal kinderen en jongeren met een lees-/leerstoornis is aanzienlijk: meer dan 10% van de kinderen heeft problemen met lezen¹. De stelling dat toegankelijke e-boeken geen effect hebben voor kinderen en jongeren, is dus een onderschatting.

Enkel personen met een handicap worden als belanghebbende groep beschouwd. De geest van de richtlijn is dat iedereen een boek kan lezen ongeacht zijn/haar/hun beperking. Deze benadering sluit beter aan bij het verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, waar handicap eerder sociaal-maatschappelijk wordt bekeken dan als een medisch 'defectmode'.

IV. Artikelsgewijze opmerkingen

- In de memorie van toelichting lezen we met betrekking tot artikel 4 van het decreet als voorbeeld: "Ervoor zorgen dat iemand met dyslexie de tekst tegelijk kan lezen en beluisteren". Hier is sprake van **dyslexie**, in België echter niet erkend als handicap. Verder in deze paragraaf is op verschillende plaatsen sprake van blinden. Maar de grote groep van **slechtzienden** wordt hier buiten beschouwing gelaten. Deze grote groep wordt, o.m. door de vergrijzing, echter elk jaar groter.
- Artikel 4, §3 2° stelt dat de toegankelijkheidsvoorschriften van toepassing zijn als "*de naleving van de voormelde toegankelijkheidsvoorschriften geen onevenredige last oplevert voor de betrokken aanbieders van e-boeken.*" Het begrip "**onevenredige last**" is volgens de SARC te vaag. Volgens de European Accessibility Act (EAA), moeten de aanbieders bewijzen dat het een onevenredige inspanning is. De raad vraagt om het begrip helder te definiëren.

¹ Gezondheid en Wetenschap. *Leerstoornissen*,
<https://www.gezondheidwetenschap.be/richtlijnen/leerstoornissen>

- Artikel 4, §4 stelt dat aanbieders van e-boeken, die externe financiering ontvangen ter verbetering van de toegankelijkheid, zich niet aan de toegankelijkheidsvoorschriften kunnen onttrekken met het argument dat deze voor hen een onevenredige last meebrengen. De Vlaamse overheid zou ook kunnen inzetten op **vorming**, naar Nederlands voorbeeld. Dit zou een rol kunnen zijn voor een organisatie in het veld.
- Artikels 4, §5 stipuleert dat aanbieders van e-boeken gedurende een **overgangsperiode** (tot 28 juni 2030) hun diensten kunnen blijven verlenen met gebruik van de eindapparaten die ze voor die datum al rechtmatig gebruikten bij het verlenen van vergelijkbare diensten. Dienstverleningscontracten die de aanbieders gesloten hebben voor 28 juni 2025, kunnen ongewijzigd blijven doorlopen totdat ze verstrijken, evenwel uiterlijk tot en met 27 juni 2030.
Deze deadline vanuit de European Accessibility Act (EAA) geldt ook voor de andere thema's onder de EAA staan (bv. automaten van de spoorwegen en banken) en die van een andere orde zijn dan e-boeken en e-readers.
De SARC meent dat deze overgangsperiode voor e-boeken bijzonder lang is. Wetgeving die in voege moet treden in 2025, wordt de facto uitgesteld tot 28 juni 2030. De begeleidende nota aan de Vlaamse Regering vermeldt bovendien dat: *"De Toegankelijkheidsrichtlijn diende uiterlijk op 28 juni 2022 omgezet te zijn."* De raad meent dat een kortere overgangsperiode (vb. twee jaar) in principe moet volstaan om het productieproces aan te passen en ervoor te zorgen dat e-boeken, apps, websites en platformen toegankelijk zijn. Zeker gezien de laattijdige omzetting, kan er best snel geschakeld worden. Voor personen met een handicap, voor wie nu slechts een fractie van wat wordt gepubliceerd beschikbaar is, maakt dit een groot verschil.
- Bijlage 1 bij het decreet, Afdeling 1, 3° stelt: *"websites, inclusief de onlinetoepassingen die eraan gerelateerd zijn, en diensten op mobiele apparatuur, inclusief mobiele toepassingen, worden toegankelijk gemaakt op een consistente en geschikte manier door ze waarneembaar, bedienbaar, begrijpelijk en robuust te maken."*
Er kan in dit kader worden verwezen naar de **digitale toegankelijkheidsregels van de Vlaamse overheid**².
- Bijlage 1 bij het decreet, Afdeling 1, 4° stelt: *"als ondersteunende diensten, zoals helpdesks, callcenters, technische ondersteuning, bemiddelingsdiensten en opleidingsdiensten, beschikbaar zijn, verstrekken ze via toegankelijke communicatiemethoden informatie over de toegankelijkheid van de dienst en de compatibiliteit ervan met hulptechnologieën."*
Ondersteunende diensten moeten zelf ook toegankelijk zijn en knowhow hebben over de specifieke vereisten.

² Vlaanderen Dienst Diversiteitsbeleid. *Digitale toegankelijkheid*, <https://www.vlaanderen.be/dienst-diversiteitsbeleid/digitale-toegankelijkheid>

Namens de Algemene Raad,
Annick Schramme, algemeen voorzitter
Bart Dierick, algemeen secretaris

Namens de Sectorraad Kunsten en Erfgoed
Bart Demuyt, voorzitter
Sigrid Bosmans, ondervoorzitter
Laura Van Wijnsberghe, secretaris

Namens de Sectorraad Sociaal-Cultureel Werk
Frie De Greef, voorzitter
Dirk Verbist, ondervoorzitter
Liesbeth Lemiëre, secretaris

ADVIES VAN DE GEGEVENSBECHERMINGS AUTORITEIT

Autorité de protection des données
Gegevensbeschermingsautoriteit

Standaardadvies 65/2023 van 24 maart 2023

Betreft: Standaardadvies betreffende de redactie van normatieve teksten

Het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit"),
aanwezig: de dames Cédrine Morlière, Nathalie Raghenon en Griet Verhenneman, en de heren Yves-Alexandre de Montjoye, Bart Preneel en Gert Vermeulen;

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, met name de artikelen 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op artikel 25, lid 3, WOG volgens hetwelk de beslissingen van het Kenniscentrum bij meerderheid van stemmen worden aangenomen;

Gelet op Verordening (EU) 2016/679 *van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Brengt op 24 maart 2023 het volgende standaardadvies uit.

I. TOEPASSINGSGEBIED EN CONTEXT VAN DIT ADVIES

1. Gezien het uitzonderlijk grote aantal adviesaanvragen dat momenteel bij de Autoriteit wordt ingediend en bij gebrek aan voldoende personele middelen, is de Autoriteit niet in staat om alle adviesaanvragen die zij ontvangt, te behandelen. Wanneer de aanvrager niet aangeeft dat het voorgelegde ontwerp aanleiding kan geven tot hoge risico's voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen, en wanneer uit zijn antwoorden in het formulier ook niet kan worden afgeleid dat dergelijke risico's aanwezig zijn, kan de Autoriteit beslissen om te verwijzen naar voorliggend standaardadvies betreffende de redactie van normatieve teksten¹.
2. In dit algemene advies wordt gewezen op de belangrijkste eisen waaraan elke norm die de verwerking van persoonsgegevens regelt, moet voldoen. Het blijft dus geldig bij elke redactie van normatieve teksten. Het is de verantwoordelijkheid van de auteur van een ontwerpnorm om ervoor te zorgen dat deze daadwerkelijk voldoet aan de kwaliteitseisen van een wet, opgelegd op grond van de AVG en gelezen in samenhang met de Grondwet, het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (hierna "het EVRM").

II. REDACTIE VAN NORMATIEVE TEKSTEN EN GEGEVENSBESCHERMING

A. Wat betreft de vereiste van noodzakelijkheid en evenredigheid van de gegevensverwerkingen die door het ontwerp worden geregeld

3. De Autoriteit herinnert eraan dat elke verwerking van persoonsgegevens een inmenging vormt in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en het recht op bescherming van persoonsgegevens van de betrokkenen. Een dergelijke inmenging is enkel toelaatbaar als zij noodzakelijk is en evenredig met het nagestreefde gerechtvaardigde doel.
4. Ter herinnering: de verwerking van persoonsgegevens wordt als noodzakelijk beschouwd als zij de minst ingrijpende maatregel vormt om het ermee nagestreefde gerechtvaardigde doel te

¹ De Autoriteit dient strategische keuzes te maken, rekening houdend met de nieuwe taken die haar krachtens de AVG zijn opgelegd, de middelen waarover zij beschikt en de beginselen die in de AVG zijn vervat (zoals het beginsel van de risico-gebaseerde benadering en het beginsel van de 'verantwoordingsplicht'). Daarom onderzoekt zij de adviesaanvragen die haar op grond van artikel 23 van de WOG en/of artikel 36, lid 4, van de AVG worden voorgelegd eerst uitsluitend op basis van het formulier.

Alleen in gevallen waarin de antwoorden in het formulier ernstige aanwijzingen bevatten dat het ontwerp van normatieve tekst een hoog risico inhoudt, gaat de Autoriteit over tot een systematische analyse van het ontwerp van normatieve tekst zelf en brengt zij een concreet advies uit.

In de andere gevallen en gezien de toevloed aan dossiers, gaat de Autoriteit niet over tot een analyse van de tekst van het ontwerp van normatieve tekst en geeft zij voorliggende algemene richtlijnen. Het is aan de aanvrager om er in de praktijk voor te zorgen dat het ontwerp dat hij redigeert, daadwerkelijk voldoet aan de kwaliteitsvereisten van de wet die door de AVG, de Grondwet, het Handvest van de grondrechten en het EVRM, worden opgelegd.

bereiken. De auteur van een normatieve tekst moet daarom nagaan of er geen andere maatregelen zijn die minder ingrijpend zijn voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen, en waarmee het nagestreefde doel kan worden bereikt. De beoogde gegevensverwerking moet dus toelaten het nagestreefde doel te bereiken (criterium van doeltreffendheid), maar moet tevens de maatregel zijn die het minst ingrijpt in de rechten en vrijheden van de betrokkenen (criterium van noodzakelijkheid in strikte zin). Concreet betekent dit dat als het mogelijk is het beoogde doel te bereiken met een maatregel die minder ingrijpt in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer of het recht op bescherming van persoonsgegevens, de oorspronkelijk beoogde gegevensverwerking niet ingevoerd mag worden.

5. Wanneer de noodzaak van de verwerking van persoonsgegevens vaststaat, moet de auteur van de normatieve tekst er zich nog van vergewissen dat de verwerking evenredig is (in strikte zin) met het beoogde doel, d.w.z. dat er een juist evenwicht moet worden gevonden tussen de verschillende belangen die op het spel staan en de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Met andere woorden, er moet een evenwicht zijn tussen de inmenging in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en op bescherming van persoonsgegevens, en het doel dat met die verwerking wordt beoogt en dat daadwerkelijk kan worden bereikt. De voordelen die voortvloeien uit de gegevensverwerking in kwestie moeten dus opwegen tegen de nadelen ervan voor de betrokkenen (criterium van evenredigheid in strikte zin).
6. De Autoriteit vestigt de aandacht van de auteurs van normatieve teksten op de verplichting ervoor te zorgen dat de verwerkingen van persoonsgegevens die door het ontwerp worden geregeld of in uitvoering daarvan zullen worden geregeld, werkelijk noodzakelijk zijn en evenredig met het nagestreefde doel.

B. Wat betreft de vereiste van voorzienbaarheid van de verwerking van persoonsgegevens

7. Verder herinnert de Autoriteit eraan dat elke verwerking van persoonsgegevens een rechtsgrond of een rechtmatigheidsgrond moet hebben, zoals bepaald in artikel 6, lid 1, van de AVG. Gegevensverwerkingen die bij een normatieve maatregel zijn ingevoerd, zijn bijna altijd gebaseerd op artikel 6, lid 1, punt c) of e), van de AVG².

²Artikel 6, lid 1, van de AVG: "De verwerking is alleen rechtmatig indien en voor zover aan ten minste een van de onderstaande voorwaarden is voldaan: (...)

c) de verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting die op de verwerkingsverantwoordelijke rust; (...)

e) de verwerking is noodzakelijk voor de vervulling van een taak van algemeen belang of van een taak in het kader van de uitoefening van het openbaar gezag dat aan de verwerkingsverantwoordelijke is opgedragen; (...)"

8. Krachtens artikel 22 van de Grondwet, artikel 8 van het EVRM en artikel 6, lid 3, van de AVG, moet voor dergelijke verwerkingen duidelijke en nauwkeurige regelgeving gelden, waarvan de toepassing voor de betrokkenen voorzienbaar moet zijn³. Met andere woorden, de regelgeving die de gegevensverwerking regelt of waarvan de toepassing een gegevensverwerking met zich meebrengt, moet voldoen aan de vereisten van voorzienbaarheid en nauwkeurigheid, zodat bij lezing ervan, de betrokkenen duidelijk kunnen begrijpen welke verwerkingen met hun gegevens zullen worden verricht en onder welke omstandigheden deze verwerkingen zijn toegestaan.
9. Dit betekent echter niet dat voor elke gegevensverwerking een *specifieke* norm moet gelden die uitdrukkelijk alle gegevensbeschermingskwesties in de betrokken context regelt. In bepaalde gevallen kan de voorzienbaarheid van een verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van algemeen belang immers worden gewaarborgd door de norm die deze taak toekent aan de verwerkingsverantwoordelijke, en de AVG (in voorkomend geval gelezen in combinatie met andere normen die eveneens van toepassing zijn).
10. De vraag rijst dan wanneer en in welke mate een *specifiek* normatief kader noodzakelijk is. Aangezien er geen absolute regel of mathematische formule is om met zekerheid te bepalen wanneer een specifieke norm nodig is om een verwerking van persoonsgegevens te regelen die noodzakelijk is voor de vervulling van een taak van algemeen belang, en om de voorzienbaarheid ervan te waarborgen, geeft de Autoriteit hieronder richtsnoeren.
11. Artikel 6, lid 2, van de AVG bepaalt: *"De lidstaten kunnen specifiekere bepalingen handhaven of invoeren ter aanpassing van de manier waarop de regels van deze verordening met betrekking tot de verwerking met het oog op de naleving van lid 1, punten c) en e), worden toegepast; hiertoe kunnen zij een nadere omschrijving geven van specifieke voorschriften voor de verwerking en andere maatregelen om een rechtmatige en behoorlijke verwerking te waarborgen, ook voor andere specifieke verwerkingssituaties als bedoeld in hoofdstuk IX."*
12. Overweging 10 van de AVG, die betrekking heeft op artikel 6, lid 2, van de AVG, bepaalt: *"In samenhang met de algemene en horizontale wetgeving inzake gegevensbescherming ter uitvoering van Richtlijn 95/46/EG beschikken de lidstaten over verscheidene sectorgebonden wetten op gebieden waar behoefte is aan meer specifieke bepalingen. Deze verordening biedt de lidstaten ook ruimte om eigen regels voor de toepassing vast te stellen, onder meer wat de verwerking van bijzondere persoonsgegevenscategorieën ("gevoelige gegevens") betreft. In zoverre staat deze verordening niet in de weg aan lidstatelijk recht waarin specifieke situaties op het gebied van gegevensverwerking nader worden omschreven, meer bepaald door nauwkeuriger*

³ Zie ook overweging 41 van de AVG.

*te bepalen in welke gevallen verwerking van persoonsgegevens rechtmatig geschied".
(onderstreept door de Autoriteit)*

13. Bovendien verwijst de AVG ook meermaals naar het nationale recht, hetzij om een specifiek kader voor bepaalde verwerkingen van persoonsgegevens te eisen, hetzij om het treffen van passende en specifieke maatregelen ter bescherming van de grondrechten en de belangen van de betrokkenen, op te leggen.⁴
14. De Autoriteit stelt met name drie situaties vast waarin een nationale norm de verwerking van persoonsgegevens specifiek moet regelen:
 - wanneer het nodig is de voorzienbaarheid van een verwerking van persoonsgegevens die noodzakelijk is voor de vervulling van een publieke taak, beter te waarborgen dan door louter te verwijzen naar de formulering van de norm waarbij de publieke taak wordt toegekend, en specifieke waarborgen moeten worden geboden om de rechten en vrijheden van de betrokkenen te beschermen;
 - wanneer het noodzakelijk is het bindende karakter van een wettelijke verplichting tot verwerking van persoonsgegevens te verzekeren (artikel 6, lid 1, punt c), van de AVG). In dat verband wijst de Autoriteit erop dat de norm die de wettelijke verplichting oplegt, enerzijds het concrete doel moet specificeren waarvoor de verplichte gegevensverwerking moet worden uitgevoerd, en anderzijds duidelijk en nauwkeurig moet zijn, zodat de verwerkingsverantwoordelijke in principe geen beoordelingsmarge heeft met betrekking tot de manier waarop de verwerking van persoonsgegevens die nodig is om aan zijn wettelijke verplichting te voldoen, wordt uitgevoerd⁵.
 - wanneer de AVG of de WVG de vaststelling van een dergelijke specifieke norm voor de verwerking van persoonsgegevens oplegt, om bijvoorbeeld te voorzien in specifieke beschermingsmaatregelen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen⁶.

⁴ Dat is bijvoorbeeld het geval voor verwerkingen betreffende bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG (gegevens over ras, gegevens over de gezondheid,...) die nodig zijn voor de uitvoering van de verplichtingen van verwerkingsverantwoordelijken op het gebied van arbeidsrecht, of voor verwerkingen betreffende deze gegevens die nodig zijn om redenen van zwaarwegend algemeen belang.

⁵ Groep Artikel 29, advies 06/2014 van over het begrip "gerechtvaardigd belang van de voor de verwerking verantwoordelijke" in artikel 7 van Richtlijn 95/46/EG, blz. 22. De Autoriteit herinnert eraan dat, ondanks een dergelijk gebrek aan beoordelingsmarge, het hoe dan ook aan de verwerkingsverantwoordelijke is om ervoor te zorgen dat de betrokken verwerking in overeenstemming is met de verplichting in kwestie en met de AVG.

⁶ Wanneer bijvoorbeeld een verwerking van bijzondere categorieën van persoonsgegevens in de zin van artikel 9 van de AVG of artikel 10 van de AVG via normatieve weg moet worden geregeld, en in dat verband in passende en specifieke maatregelen ter bescherming van de grondrechten en de belangen van de betrokkenen (artikel 9, lid 2, punt g), van de AVG, artikel 10 van de WVG) moet worden voorzien, of wanneer het recht van het publiek op toegang tot officiële documenten en het recht op bescherming van persoonsgegevens met elkaar in overeenstemming moeten worden gebracht (artikel 86 van de AVG)...

15. In deze context, ook al vormt elke verwerking van persoonsgegevens een inmenging in het recht op eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer en op bescherming van persoonsgegevens, toch moet niet elke verwerking (en dus elke inmenging in het recht op privacy) noodzakelijkerwijs specifiek geregeld worden door een norm van nationaal recht, bijvoorbeeld door een *specifiek* hoofdstuk dat aan de verwerking van persoonsgegevens is gewijd. Voor gegevensverwerkingen die noodzakelijk zijn voor de vervulling van een taak van algemeen belang, merkt de Autoriteit op dat, voor zover de publieke taken (waarvoor de verwerking van persoonsgegevens nodig is) door de wetgever op zodanige wijze zijn omschreven en afgebakend dat de doeleinden van deze verwerkingen als welbepaald en uitdrukkelijk kunnen worden beschouwd en men zich niet in een van de hierboven beschreven situaties bevindt, het niet systematisch nodig is een specifiek kader voor *deze* gegevensverwerkingen te bieden. Onder deze voorwaarde kan de AVG immers in bepaalde gevallen volstaan om de genoemde gegevensverwerkingen te regelen, met name wanneer er geen specifiek risico voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen bestaat.
16. De Autoriteit verzoekt de auteur van de normatieve tekst derhalve om ervoor te zorgen dat zijn ontwerp voldoet aan de vereiste van voorzienbaarheid, zodat bij de lezing ervan, eventueel in combinatie met de lezing van het relevante normatieve kader, de betrokkenen duidelijk kunnen begrijpen welke verwerkingen met hun gegevens zullen worden uitgevoerd en onder welke omstandigheden die verwerkingen zijn toegestaan.

Voor het Kenniscentrum,
(get.) Cédrine Morlière, Directeur

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

RAAD VAN STATE afdeling Wetgeving

advies 74.683/3
van 20 december 2023

over

een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap
‘over e-boeken en bijbehorende software’

Op 17 oktober 2023 is de Raad van State, afdeling Wetgeving, door de Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management verzocht binnen een termijn van dertig dagen een advies te verstrekken over een voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap ‘over e-boeken en bijbehorende software’.

Het voorontwerp is door de derde kamer onderzocht op 5 december 2023. De kamer was samengesteld uit Jeroen VAN NIEUWENHOVE, kamervoorzitter, Koen MUYLLE en Elly VAN DE VELDE, staatsraden, Jan VELAERS en Bruno PEETERS, assessoren, en Annemie GOOSSENS, griffier.

Het verslag is uitgebracht door Pieter AERTGEERTS, adjunct-auditeur.

Het advies, waarvan de tekst hierna volgt, is gegeven op 20 december 2023.

*

1. Met toepassing van artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, heeft de afdeling Wetgeving zich toegespitst op het onderzoek van de bevoegdheid van de steller van de handeling, van de rechtsgrond¹, alsmede van de vraag of aan de te vervullen vormvereisten is voldaan.

*

STREKKING VAN HET VOORONTWERP

2. Het voor advies voorgelegde voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap strekt tot de gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 ‘betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten’ (artikel 2 van het voorontwerp), in het bijzonder wat betreft e-boeken en de bijbehorende software.

Na het definiëren van enkele begrippen (artikel 3), bepaalt het voorontwerp ter omzetting van de voormelde richtlijn dat e-boeken die vanaf 28 juni 2025 in de handel worden gebracht, moeten voldoen aan de toegankelijkheidsvoorschriften vermeld in de afdelingen 1 en 2 van bijlage 1 die bij het decreet is gevoegd (artikel 4, § 2, eerste lid). De toegankelijkheidsvoorschriften zijn enkel van toepassing wanneer de naleving ervan geen ingrijpende wijziging van het e-boek vereist, die resulteert in een fundamentele wijziging van de wezenlijke aard ervan, en geen onevenredige last oplevert voor de betrokken aanbieders van e-boeken (artikel 4, § 3, eerste lid). De aanbieders van e-boeken zijn verplicht een beoordeling uit te voeren om te kunnen bepalen of beide voorwaarden vervuld zijn (artikel 4, § 3, tweede lid).

Artikel 5 van het voorontwerp omschrijft onder meer de minima en maxima van de exclusieve bestuurlijke geldboetes die kunnen worden opgelegd voor de inbreuken op de bepalingen van het voorontwerp en verklaart het kaderdecreet van 14 juli 2023 ‘over de handhaving van Vlaamse regelgeving’ (hierna: Kaderdecreet Vlaamse Handhaving) van toepassing op de handhaving van het aan te nemen decreet en op de uitvoeringsbesluiten ervan. Artikel 6 bepaalt de regels in verband met de verwerking van persoonsgegevens die met de ontworpen regeling gepaard gaat.

BEVOEGDHEID

A. Materiële bevoegdheid

3.1. Het voorontwerp van decreet van de Vlaamse Gemeenschap ‘over e-boeken en bijbehorende software’ vindt, gelet op wat volgt, zijn materiële bevoegdheidsrechtelijke grondslag in artikel 4, 1°, en artikel 4, 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 ‘tot hervorming der

¹ Aangezien het om een voorontwerp van decreet gaat, wordt onder “rechtsgrond” de overeenstemming met de hogere rechtsnormen verstaan.

instellingen'. Op grond hiervan zijn de gemeenschappen immers bevoegd voor de "bescherming en de luister van de taal" en voor de "schone kunsten".

3.2. In advies 68.213/3 van 16 december 2020 heeft de Raad van State, afdeling Wetgeving, reeds uiteengezet dat technische toegankelijkheidsvoorwaarden voor e-lezers en e-boeken door de gemeenschappen kunnen worden opgelegd op basis van de bevoegdheden inzake de "bescherming en de luister van de taal" en de "schone kunsten". De Raad van State stelde dat artikel 4, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 in grote mate overeenstemt met artikel 2, eerste lid, 1°, van de wet van 21 juli 1971 'betreffende de bevoegdheid en de werking van de cultuurraden voor de Nederlandse cultuurgemeenschap en voor de Franse cultuurgemeenschap'. Luidens de memorie van toelichting bij deze wet dient onder de "bescherming en de luister van de taal" onder meer te worden begrepen "de verspreiding van de literatuur in binnen- en buitenland".² De Raad van State besloot dat het bevorderen van toegankelijke e-boeken inderdaad de verspreiding van literatuur kon bevorderen, zodat de Duitstalige Gemeenschap toegankelijkheidsvoorschriften voor e-lezers en e-boeken mocht bepalen.

De Raad van State voegde er in datzelfde advies nog aan toe dat "voor zover die toestellen veel gelijkenissen vertonen of zelfs volledig overlappen met andere elektronische toestellen zoals gsm's of laptops, (...) er echter voor [moet] worden gewaakt dat geen afbreuk wordt gedaan aan de federale bevoegdheden, zoals het vaststellen van productnormen (artikel 6, § 1, II, tweede lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980), de bescherming van de verbruiker (artikel 6, § 1, VI, vierde lid, 2°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980) en de normalisatie (artikel 6, § 1, VI, vijfde lid, 9°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980). De betrokken bepalingen zullen derhalve bevoegdheidsconform moeten worden gelezen".³

Deze opmerkingen zijn ook op het voorliggende voorontwerp dienovereenkomstig van toepassing.

3.3. In advies 71.451/1 van 1 juni 2022 (waarmee de omzetting werd beoogd van de regels inzake de toegankelijkheid die gelden voor bepaalde producten) stelde de Raad van State, afdeling Wetgeving, weliswaar dat het destijds voorliggende ontwerp in essentie regels bevatte waarbij op een dwingende wijze werd bepaald aan welke eisen een product moest voldoen bij het op de markt brengen ervan. De Raad van State besloot dat het ontwerp als zodanig een regeling bevatte inzake het "vaststellen van de productnormen" waarvoor de federale overheid op grond van artikel 6, § 1, II, tweede lid, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 bevoegd was.⁴ De Raad voegde hier echter aan toe dat dit niet uitsloot dat de deelentiteiten sommige inhoudelijke en technische aspecten regelen van bepaalde tot hun bevoegdheid behorende diensten en daarbij technische eisen zouden kunnen stellen aan apparatuur die is bedoeld voor gebruik door consumenten teneinde voor hen de toegang mogelijk te maken tot de desbetreffende diensten. Het

² *Parl.St.* Senaat 1970-71, nr. 400, 4.

³ Zie adv.RvS 68.213/3 van 16 december 2020 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van de Duitstalige Gemeenschap van 1 maart 2021 'über die Mediendienste und die Kinovorstellungen', *Parl.St.* D.Parl. 2020-21, nr. 123/1, 196, opmerking 19.2.

⁴ Adv.RvS 71.451/1 van 1 juni 2022 over een ontwerp dat heeft geleid tot het koninklijk besluit van 1 oktober 2023 'betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten', opmerking 4.

vaststellen van de aan die apparatuur gestelde eisen kan alsdan immers worden beschouwd als zijnde een accessorium van een aangelegenheid waarvoor de betrokken deelentiteit bevoegd is.⁵

In het licht hiervan kan artikel 4, § 2, van het voorontwerp, dat voorschrijft dat e-boeken die vanaf 28 juni 2025 in de handel worden gebracht, moeten voldoen aan welbepaalde toegankelijkheidsvoorschriften, worden beschouwd als een accessorium van een aangelegenheid waarvoor de betrokken deelentiteit bevoegd is,⁶ zoals de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap inzake de culturele aangelegenheden van de “bescherming en de luister van de taal” en de “schone kunsten.

B. Territoriale bevoegdheid

4.1. Luidens artikel 127, § 2, van de Grondwet hebben de decreten van de Vlaamse Gemeenschap slechts kracht van wet in het Nederlandse taalgebied, alsmede ten aanzien van de instellingen gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, die wegens hun activiteiten moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap. Er bestaat geen juridische verplichting voor de gemeenschappen om uitdrukkelijk het lokalisatiecriterium van hun decreten te preciseren. Wanneer een dergelijk criterium niet uitdrukkelijk is bepaald, dient het decreet op een grondwetsconforme wijze te worden geïnterpreteerd.⁷

Gevraagd naar het lokalisatiecriterium van de ontworpen regeling verklaarde de gemachtigde:

“Het voorontwerp is van toepassing op e-boeken die in het Nederlandse taalgebied in de handel worden gebracht.

Krachtens artikel 127, § 2, van de Grondwet is de Vlaamse Gemeenschap inzake culturele aangelegenheden in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad slechts bevoegd ten aanzien van de zgn. ‘unicommunautaire’ instellingen, d.w.z. instellingen die, wegens hun activiteiten, moeten worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de Vlaamse Gemeenschap. In het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad is het voorontwerp van decreet bijgevolg enkel van toepassing op aanbieders van e-boeken waarvan de activiteiten zich louter richten tot de Vlaamse Gemeenschap.”

⁵ Zie ook adv.RvS 70.615/3 van 31 december 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 3 juni 2022 ‘tot wijziging van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie, wat betreft de gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten, en tot wijziging van het decreet van 12 februari 2021 houdende wijziging van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie met betrekking tot de landelijke en regionale radio-omroeporganisaties en de technische eindapparatuur voor FM-radio-ontvangst van radio-omroeporganisaties’, *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1228/1, 115-116, opmerking 3.

⁶ Adv.RvS 71.451/1 van 1 juni 2022, *l.c.*, voetnoot 5, en adv.RvS 70.615/3 van 31 december 2021, *l.c.*, *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1228/1, 115-116, opmerking 3.

⁷ Adv.RvS 44.978/1/V van 2 september 2008 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het (reeds opgeheven) decreet van de Vlaamse Gemeenschap van 21 november 2008 ‘betreffende de ondersteuning van de circuskunsten in Vlaanderen’, *Parl.St.* VI.Parl. 2008-09, nr. 1841/1, 37-40, opmerkingen 2.2. tot 2.6. Zie ook J. VELAERS, *De Grondwet – Een artikelsgewijze commentaar. Deel II – De machten (de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten)*, Brussel, die Keure, 2019, 698.

4.2. Omtrent deze “unicommunautaire” instellingen in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad oordeelde de Raad van State, afdeling Wetgeving, in advies 59.784/1/V van 23 september 2016 als volgt:

“(…) Dienaangaande wordt in de memorie van toelichting bij het ontwerp uitgebreid aangevoerd dat ‘uitgevers, importeurs en verkopers van Nederlandstalige boeken in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad in die specifieke hoedanigheid worden beschouwd als ‘unicommunautaire instellingen’, waarvoor de Vlaamse gemeenschapsdecreten maatregelen kunnen nemen’. Er wordt uiteengezet dat ‘de uitgave, import of verkoop van Nederlandstalige boeken een afzonderlijke organisatie [vergt] binnen een rechtspersoon-uitgever, -importeur of -verkoper die actief is op het vlak van anderstalige boeken’ en dat ‘rekening moet worden gehouden met een specifiek aanbod, specifieke ‘aanbieders’ (Nederlandstalige schrijvers) en specifieke, hoofdzakelijk Nederlandstalige afnemers, waardoor voor deze uitgevers-, invoerders- of verkoopactiviteiten een specifieke Nederlandstalige werking moet worden ontplooid. De uitgave, import of verkoop van Nederlandstalige boeken kan daarom als een autonome organisatie-eenheid en dus als een ‘instelling’ worden gekwalificeerd, ook wanneer de uitgever, importeur of verkoper daarnaast nog andere (anderstalige) activiteiten ontplooit.’ Wat het ‘unicommunautair’ karakter van die instellingen betreft, wordt aangevoerd dat ‘het gegeven dat een bepaalde activiteit plaatsvindt in een bepaalde taal, (...) de ultieme indicator [is] om te bepalen of die activiteit zich richt tot één enkele gemeenschap’

4.2. Er moet worden van uitgegaan dat de uitgevers, de invoerders en de verkopers van boeken in hoofdzaak private rechtspersonen of natuurlijke personen zijn.

Het voorgaande verhindert op zich niet dat het om ‘instellingen’ zou gaan in de zin van artikel 127, § 2, van de Grondwet. De Raad van State, afdeling Wetgeving, heeft in het verleden reeds aangenomen dat private rechtspersonen, zoals een besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid of een naamloze vennootschap, in bepaalde omstandigheden als een ‘instelling’ kunnen worden beschouwd.⁸ Hetzelfde geldt voor natuurlijke personen.⁹

4.3. Vermits het in dit geval niet om een persoonsgebonden, maar om een culturele aangelegenheid gaat, moet aan de hand van de activiteiten van die instellingen – en niet aan de hand van hun organisatie – worden bepaald of ze al dan niet behoren tot de Vlaamse Gemeenschap.

Het gegeven dat een bepaalde activiteit plaatsvindt in een bepaalde taal, is een belangrijk element om te bepalen of die activiteit zich richt tot één enkele gemeenschap.¹⁰ Op grond hiervan zou desgevallend kunnen worden aangenomen dat een in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad gevestigde uitgever die enkel Nederlandstalige boeken uitgeeft of een aldaar gevestigde invoerder die enkel dergelijke boeken invoert, als een instelling kan worden beschouwd die uitsluitend tot de Vlaamse Gemeenschap behoort.

⁸ Voetnoot 5 van het geciteerde advies: Adv.RvS 53.932/AV van 27 augustus 2013 over een voorstel dat heeft geleid tot de bijzondere wet van 6 januari 2014 ‘met betrekking tot de Zesde Staatshervorming’, nr. 7 (*Parl.St.* Senaat 2012-13, nr. 5-2232/3, 15).

⁹ Voetnoot 6 van het geciteerde advies: Adv.RvS 34.339/AV van 29 april 2003 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 21 november 2003 ‘betreffende het preventieve gezondheidsbeleid’, nr. 25 (*Parl.St.* VI. Parl. 2002-03, nr. 1709/1, 157-159).

¹⁰ Voetnoot 7 van het geciteerde advies: Adv.RvS 43.881/3 van 18 december 2007 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het decreet van 23 mei 2008 ‘betreffende een inhaalbeweging in sportinfrastructuur via alternatieve financiering’, nr. 3.

Het voorgaande gaat evenwel niet op wanneer die uitgever of invoerder daarnaast nog in beduidende mate andere, anderstalige, boeken uitgeeft of invoert. Ten aanzien van een dergelijke uitgever of invoerder kan niet worden aangenomen dat ze wegens hun activiteiten uitsluitend gericht zijn op de Vlaamse Gemeenschap.

Hetzelfde geldt *a fortiori* wat de verkopers van boeken betreft.

4.4. In zoverre het de bedoeling zou zijn dat een in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad gevestigde uitgever of invoerder verplicht zou worden overeenkomstig het aan te nemen decreet een prijs vast te stellen en dat een aldaar gevestigde verkoper de aldus bepaalde prijs zou moeten hanteren, kan dan ook sterk worden getwijfeld aan de werkzaamheid van het aan te nemen decreet in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad.

Het voorgaande neemt niet weg dat de voormelde uitgevers, invoerders en verkopers – zonder dat zij daartoe verplicht worden – op vrijwillige basis een dergelijke prijs kunnen vaststellen of hanteren.

Indien de stellers van het ontwerp evenwel tot een sluitende, bindende regeling willen komen, zal overleg moeten worden gepleegd of anderszins moeten worden samengewerkt, alleszins met de federale overheid, die bevoegd is ten aanzien van instellingen gevestigd in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad, die wegens hun activiteiten niet kunnen worden beschouwd uitsluitend te behoren tot de ene of de andere gemeenschap, en desgevallend met de Franse Gemeenschap.”¹¹

4.3. Een analoge conclusie moet worden getrokken wat betreft het voorliggende voorontwerp van decreet. De gemachtigde stelt dat “het voorontwerp van decreet bijgevolg enkel van toepassing (is) op aanbieders van e-boeken waarvan de activiteiten zich louter richten tot de Vlaamse Gemeenschap”. Er zou kunnen worden aangenomen dat een in het tweetalige gebied Brussel-Hoofdstad gevestigde aanbieder van e-boeken die enkel Nederlandstalige boeken uitgeeft, als een instelling kan worden beschouwd die uitsluitend tot de Vlaamse Gemeenschap behoort.

Het voorgaande gaat evenwel niet op wanneer die aanbieder van e-boeken daarnaast nog in beduidende mate anderstalige boeken aanbiedt. Ten aanzien van een dergelijke aanbieder van e-boeken kan niet worden aangenomen dat deze wegens zijn activiteiten uitsluitend gericht is op de Vlaamse Gemeenschap.

C. Implementatie van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving

5.1. Artikel 5, § 2, eerste lid, van het voor advies voorgelegde voorontwerp verklaart het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving van toepassing op de handhaving van het aan te nemen decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan. Met de implementatie van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving op het aan te nemen decreet, wordt het volgende beoogd:

- de toepassing van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving, met een beperkte uitbreiding van het personele toepassingsgebied van hoofdstuk 10, afdeling 7, van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving (artikel 5, § 2, eerste en tweede lid);

¹¹ Adv.RvS 59.784/1/V van 23 september 2016, *l.c.*, *Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 945/1, 47-48, opmerkingen 4.1 tot 4.4.

- de omschrijving van de verboden gedragingen, en de kwalificatie ervan als inbreuk (artikel 5, § 1);
- de minima en maxima van de exclusieve bestuurlijke geldboetes voor de inbreuken (artikel 5, § 1, eerste lid);
- de uitdrukkelijke keuze voor de toepassing van zogenaamde “opt-in”-instrumenten uit hoofdstuk 10 van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving (artikel 5, § 2, eerste lid);
- de aanstellingsvoorwaarden van de herstellinstanties, als vermeld in het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving (artikel 5, § 3).

5.2. In advies 72.624/3 van 28 februari 2023 heeft de Raad van State, afdeling Wetgeving, een aantal bevoegdheidsrechtelijke opmerkingen gemaakt bij het voorontwerp dat heeft geleid tot het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving.¹² In zoverre geen rekening werd gehouden met die opmerkingen bij de verdere totstandkoming van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving en de bepalingen waarop ze betrekking hebben van toepassing worden verklaard op de handhaving van het voorliggende voorontwerp van decreet, blijven die opmerkingen onverminderd gelden.

5.3. In zoverre, inzonderheid, uit het van toepassing verklaren van artikel 8, § 2, eerste lid, 5°, van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving voortvloeit dat de personeelsleden van het operationele kader van de politiediensten die deze politiediensten daarvoor aanwijzen, kunnen worden aangesteld als toezichthouder en worden belast met de bestuurlijke opsporing, heeft de Raad van State, afdeling Wetgeving, in het voormelde advies 72.624/3 opgemerkt dat voor die bepalingen een beroep moet worden gedaan op de impliciete bevoegdheden vermeld in artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 en dat bij het van toepassing verklaren ervan zou moeten worden aangetoond dat aan de voorwaarden daartoe is voldaan.¹³ Thans bevat de memorie van toelichting van het voor advies voorgelegde voorontwerp alvast geen dergelijke verantwoording.

5.4. Hetzelfde geldt voor het van toepassing verklaren van artikel 42 van het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving, dat in een beroep voorziet bij het Handhavingscollege.

Om de redenen uiteengezet in het voormelde advies 72.624/3,¹⁴ zal moeten kunnen worden aangetoond dat voor die bevoegdheidstoewijzing is voldaan aan de voorwaarden om een beroep te doen op de impliciete bevoegdheden, en inzonderheid aan het noodzakelijkheidsvereiste.

¹² Adv.RvS 72.624/3 van 28 februari 2023 over een voorontwerp dat heeft geleid tot het Kaderdecreet Vlaamse Handhaving, *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1724/1, 410-431, opmerkingen 4 tot 14.

¹³ Adv.RvS 72.624/3 van 28 februari 2023, *l.c.*, *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1724/1, 413-416, opmerkingen 6.1 tot 6.8.

¹⁴ Adv.RvS 72.624/3 van 28 februari 2023, *l.c.*, *Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1724/1, 430, opmerking 12.8.

ALGEMENE OPMERKINGEN

6. In artikel 4, § 3, zevende lid, en § 5, eerste lid, van het voorontwerp en in de bijlagen 1 en 3 bij het voorontwerp, wordt telkens de term ‘eindapparaat’ of ‘eindapparaten’ vermeld terwijl richtlijn (EU) 2019/882 het heeft over ‘product’. Gevraagd naar de verantwoording voor deze keuze, antwoordde de gemachtigde:

“Wij hebben ons bij de redactie van het voorontwerp van decreet gedeeltelijk geïnspireerd op ‘het decreet van 3 juni 2022 tot wijziging van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie, wat betreft de gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten, en tot wijziging van het decreet van 12 februari 2021 houdende wijziging van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie met betrekking tot de landelijke en regionale radio-omroeporganisaties en de technische eindapparatuur voor FM-radio-ontvangst van radio-omroeporganisaties’ (B.S.15/07/2022), waar deze tem werd gebruikt. Ook in de richtlijn wordt het woord ‘eindapparatuur’ gebruikt voor die materie (zie artikel 2, 1, c en d van de richtlijn). Het leek ons ook inhoudelijk begrijpelijker voor de lezer om ook deze term te gebruiken in plaats van de algemenere term ‘product’.”

De term ‘eindapparatuur’ wordt in de richtlijn *niet* gebruikt in de context van *e-boeken*, maar voor wat betreft “eindapparatuur voor gebruik door consumenten, met interactieve computerfuncties, die gebruikt wordt voor elektronische communicatiediensten” en “eindapparatuur voor gebruik door consumenten, met interactieve computerfuncties voor toegang tot audiovisuele mediadiensten”. Die categorieën worden vermeld als “producten” waarop de richtlijn van toepassing is (in artikel 2, lid 1, c) en d), van richtlijn (EU) 2019/882). De categorie van “e-boeken en specifieke software daarvoor” wordt daarentegen apart vermeld in artikel 2, lid 2, e), van richtlijn (EU) 2019/882 als “dienst” waarop de richtlijn van toepassing is.

Er dient ook te worden benadrukt dat het decreet van 3 juni 2022 ‘tot wijziging van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie, wat betreft de gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten, en tot wijziging van het decreet van 12 februari 2021 houdende wijziging van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie met betrekking tot de landelijke en regionale radio-omroeporganisaties en de technische eindapparatuur voor FM-radio-ontvangst van radio-omroeporganisaties’ waarnaar de gemachtigde verwijst precies in een regeling voorziet voor ‘eindapparatuur’ met interactieve computerfuncties voor toegang tot televisiediensten.¹⁵

Aangezien de term ‘eindapparatuur’ in de richtlijn wordt gebruikt in een *andere context* dan die van e-boeken en de specifieke software, is het bijgevolg niet aangewezen om de term ‘eindapparaat’ te gebruiken doorheen het voorliggende voorontwerp en de bijlagen erbij. De stellers van het voorontwerp dienen bijgevolg consequent het begrip ‘product’ te gebruiken, in overeenstemming met de tekst van en de bijlagen bij de richtlijn.

¹⁵ Adv.RvS 70.615/3 van 31 december 2021, *I.c.*, *Parl.St.* VI.Parl. 2021-22, nr. 1228/1, 114, opmerking 2.

ONDERZOEK VAN DE TEKST

Artikel 4

7. In artikel 4, § 2, tweede lid, van het voorontwerp schrijve men “toegankelijkheidsvoorschriften” in plaats van “toegankelijkheidsvereisten”, en in artikel 4, § 3, eerste lid, van het voorontwerp schrijve men “vereist” en “levert” in plaats van “vereisen” en “leveren”.

8. De bij het voorontwerp gevoegde omzettingstabel bepaalt dat artikel 4, § 2, tweede lid, van het voorontwerp een omzetting betreft van artikel 13 van richtlijn (EU) 2019/882. Artikel 4, § 2, tweede lid, van het voorontwerp blijkt echter enkel artikel 13, lid 2, van de richtlijn om te zetten. Gevraagd naar de omzetting van de andere leden van artikel 13 van de richtlijn verklaarde de gemachtigde:

“De andere leden van artikel 13 van de richtlijn zijn omgezet in bijlage 2 en artikel 4, § 3, zesde lid van het voorontwerp.”

De omzettingstabel dient in die zin te worden aangevuld.

Artikel 5

9. In artikel 5, § 1, tweede lid, van het voorontwerp wordt gewag gemaakt van de “gezondheidsindex”, wanneer gesteld wordt dat de bedragen van de bestuurlijke boetes elk jaar op 1 januari automatisch worden aangepast aan de gezondheidsindex van de maand november van het voorgaande jaar. De “gezondheidsindex” is evenwel geen geëigend juridisch begrip: de term verwijst naar het prijsindexcijfer dat berekend en benoemd wordt voor de toepassing van artikel 2 van het koninklijk besluit van 24 december 1993 ‘tot uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van ’s lands concurrentievermogen’, bekrachtigd bij de wet van 30 maart 1994 ‘houdende sociale bepalingen’.

De gemachtigde bevestigde dat de “gezondheidsindex” waarvan sprake in artikel 5 van het voorontwerp betrekking heeft op de “afgevlakte gezondheidsindex” (zoals bepaald in artikel 2, § 2, van het koninklijk besluit van 24 december 1993) en niet op de “gezondheidsindex” (zoals bepaald in artikel 2, § 1, van het koninklijk besluit van 24 december 1993).

Teneinde de rechtszekerheid voor de betrokkenen te waarborgen, dient dit in de ontworpen bepaling te worden gepreciseerd.¹⁶

¹⁶ Zie adv.RvS 45.292/3 van 21 oktober 2008 over een ontwerp dat heeft geleid tot het koninklijk besluit van 17 maart 2009 ‘tot wijziging van het koninklijk besluit van 18 juli 2001 houdende vaststelling van de regelen volgens dewelke het budget van financiële middelen, het quorum van verblijfdagen en de prijs per verblijfdag voor initiatieven van beschut wonen worden bepaald’, opmerking 10.

Artikel 6

10.1. Krachtens artikel 22 van de Grondwet geldt voor elke verwerking van persoonsgegevens en, meer in het algemeen, voor elke inmenging in het recht op het privéleven, dat het formeel legaliteitsbeginsel dient te worden nageleefd. Doordat artikel 22 van de Grondwet aan de bevoegde wetgever de bevoegdheid voorbehoudt om vast te stellen in welke gevallen en onder welke voorwaarden afbreuk kan worden gedaan aan het recht op eerbiediging van het privéleven, waarborgt het aan elke burger dat geen enkele inmenging in dat recht kan plaatsvinden dan krachtens regels die zijn aangenomen door een democratisch verkozen beraadslagende vergadering. Een delegatie aan een andere macht is evenwel niet in strijd met het wettelijkheidsbeginsel voor zover de machtiging voldoende nauwkeurig is omschreven en betrekking heeft op de tenuitvoerlegging van maatregelen waarvan de “essentiële elementen” voorafgaandelijk door de wetgever vastgesteld zijn.¹⁷

Bijgevolg moeten de ‘essentiële elementen’ van de verwerking van persoonsgegevens in de wetgevende norm zelf worden vastgelegd. In dat verband is de afdeling Wetgeving van oordeel dat ongeacht de aard van de betrokken aangelegenheid, de volgende elementen in beginsel ‘essentiële elementen’ uitmaken: 1°) de categorie van verwerkte gegevens; 2°) de categorie van betrokken personen; 3°) de met de verwerking nagestreefde doelstelling; 4°) de categorie van personen die toegang hebben tot de verwerkte gegevens; en 5°) de maximumtermijn voor het bewaren van de gegevens.¹⁸

10.2. Wat de maximumtermijn voor het bewaren van persoonsgegevens betreft, bepaalt artikel 6, zesde lid, van het voorontwerp:

“De persoonsgegevens die conform dit artikel door de administratie worden verwerkt, kunnen op basis van dit decreet uiterlijk bewaard worden tot tien jaar na de kennisgeving, vermeld in artikel 4, §3, zevende lid, van dit decreet. Na afloop van de voormelde periode van tien jaar wordt conform artikel III.87, § 1, eerste lid, 3°, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018 een definitieve bestemming toegewezen.”

¹⁷ Vaste rechtspraak van het Grondwettelijk Hof: zie inzonderheid GwH 18 maart 2010, nr. 29/2010, B.16.1; GwH 20 februari 2020, nr. 27/2020, B.17.

¹⁸ Adv.RvS 68.936/AV van 7 april 2021 over een voorontwerp dat heeft geleid tot de wet van 14 augustus 2021 ‘betreffende de maatregelen van bestuurlijke politie tijdens een epidemische noodsituatie’, opmerking 101 (*Parl.St.* Kamer 2020-21, nr. 55-1951/001, 119). Zie ook GwH 10 maart 2022, nr. 33/2022, B.13.1; GwH 22 september 2022, nr. 110/2022, B.11.2; GwH 16 februari 2023, nr. 26/2023, B.74.1; GwH 17 mei 2023, nr. 75/2023, B.55.2.1.

De definitieve bestemming zal reeds moeten worden vastgelegd vooraleer het einde van de bewaartermijn van tien jaar wordt bereikt. Zo niet zullen de gegevens, na afloop van de bewaartermijn van tien jaar, al vernietigd moeten zijn en wordt de tweede zin van het zesde lid derhalve zonder voorwerp. De zinsnede “Na afloop van” wordt daarom beter vervangen door “Voor het verstrijken van”.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

Annemie GOOSSENS

Jeroen VAN NIEUWENHOVE

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

Op voorstel van de Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management;

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

De Vlaamse minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, Digitalisering en Facilitair Management is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Art. 2. Dit decreet voorziet in de gedeeltelijke omzetting van richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten.

Art. 3. In dit decreet wordt verstaan onder:

- 1° administratie: de diensten van de Vlaamse Regering, bevoegd voor de bescherming en luister van de taal, vermeld in artikel 4, 1°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, en de schone kunsten, vermeld in artikel 4, 3°, van de voormelde bijzondere wet;
- 2° e-boek: een dienst voor de terbeschikkingstelling van digitale bestanden met een elektronische versie van een boek, die kunnen worden geopend, doorbladerd, gelezen en gebruikt, alsook van de software, daaronder begrepen diensten op basis van mobiele apparaten waaronder mobiele applicaties, die nodig is om die bestanden te openen, te doorbladeren, te lezen en te gebruiken, met uitzondering van software die valt onder de definitie van e-lezer;
- 3° e-lezer: een speciaal toestel, met apparatuur en software, om e-boekbestanden te openen, te doorbladeren, te lezen en te gebruiken;
- 4° personen met een handicap: personen met langdurige fysieke, mentale, intellectuele of zintuiglijke beperkingen die in hun interactie te kampen hebben met diverse drempels die hen kunnen beletten volledig, effectief en op voet van gelijkheid met anderen in de samenleving te participeren.

Art. 4. §1. In dit artikel wordt verstaan onder micro-onderneming: een onderneming met minder dan tien werknemers en een jaaromzet of een jaarlijks balansotaal van ten hoogste 2 miljoen euro.

§2. E-boeken die vanaf 28 juni 2025 in de handel worden gebracht, voldoen aan de toegankelijkheidsvoorschriften, vermeld in afdeling 1 en 2 van bijlage 1, die bij dit decreet is gevoegd.

Aanbieders van e-boeken stellen conform bijlage 2, die bij dit decreet is gevoegd, de vereiste informatie op en leggen uit op welke manier de diensten aan de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften voldoen. De voormelde informatie wordt schriftelijk en mondeling ter beschikking gesteld van het publiek, op een manier die toegankelijk is voor personen met een handicap. De aanbieders bewaren de informatie zolang de dienst in werking is.

Micro-ondernemingen die de diensten, vermeld in het eerste lid, aanbieden, worden vrijgesteld van de toegankelijkheidsvoorschriften, vermeld in het eerste lid, en van elke verplichting in verband met de naleving van die voorschriften.

§3. De toegankelijkheidsvoorschriften, vermeld in paragraaf 2, zijn alleen van toepassing als de volgende voorwaarden zijn vervuld:

- 1° de naleving van de voormelde toegankelijkheidsvoorschriften vereist geen ingrijpende wijziging van het e-boek die resulteert in een fundamentele wijziging van de wezenlijke aard ervan;
- 2° de naleving van de voormelde toegankelijkheidsvoorschriften levert geen onevenredige last op voor de betrokken aanbieders van e-boeken.

Aanbieders van e-boeken voeren een beoordeling uit om te kunnen bepalen of de naleving van de toegankelijkheidsvoorschriften, vermeld in paragraaf 2, tot een fundamentele wijziging als vermeld in het eerste lid, 1°, leidt of een onevenredige last als vermeld in het eerste lid, 2°, oplevert conform de criteria, vermeld in bijlage 3, die bij dit decreet is gevoegd.

De Vlaamse Regering kan nadere regels bepalen om de fundamentele wijziging, vermeld in het eerste lid, 1°, te beoordelen, en kan de criteria, vermeld in bijlage 3, die bij dit decreet is gevoegd, verder specificeren.

In het kader van de beoordeling, vermeld in het tweede lid, voldoen de aanbieders aan al de volgende voorwaarden:

- 1° ze documenteren de beoordeling;
- 2° ze bewaren alle relevante resultaten van de beoordeling gedurende vijf jaar nadat de dienst voor het laatst op de markt is verleend;
- 3° op verzoek van de administratie bezorgen ze aan de administratie een exemplaar van de beoordeling.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels bepalen voor de wijze waarop de aanbieders conform het vierde lid, 3°, het exemplaar van de beoordeling, vermeld in het tweede lid, aan de administratie bezorgen.

Als de aanbieders van e-boeken oordelen dat de naleving van de voormelde toegankelijkheidsvoorschriften een onevenredige last oplevert voor de betrokken aanbieders van e-boeken als vermeld in het eerste lid, 2°, vernieuwen ze ten minste om de vijf jaar en in al de volgende gevallen voor elke categorie of soort dienst hun beoordeling van die onevenredige last:

- 1° naar aanleiding van een wijziging van de aangeboden dienst;
- 2° op verzoek van de administratie.

Als aanbieders van e-boeken, met uitzondering van micro-ondernemingen, voor een specifiek product of een specifieke dienst conform het eerste tot en met het zesde lid oordelen dat de toegankelijkheidsvoorschriften, vermeld in paragraaf 2, niet kunnen worden toegepast, brengen ze de administratie daarvan op de hoogte. De Vlaamse Regering kan de nadere regels bepalen voor de wijze waarop de voormelde kennisgeving gebeurt.

§4. Als aanbieders van e-boeken uit andere bronnen dan hun eigen middelen financiering ontvangen om de toegankelijkheid te verbeteren, ongeacht of het om publieke of particuliere financiering gaat, kunnen ze geen beroep doen op paragraaf 3, eerste lid, 2°, om de toegankelijkheidsvoorschriften, vermeld in paragraaf 2, niet toe te passen.

§5. In afwijking van paragraaf 2 kunnen aanbieders van e-boeken gedurende een overgangsperiode die afloopt op 28 juni 2030, hun diensten blijven verlenen met gebruik van de producten die ze voor die datum al rechtmatig gebruikten bij het verlenen van vergelijkbare diensten.

Dienstverleningscontracten die de aanbieders, vermeld in het eerste lid, gesloten hebben voor 28 juni 2025, kunnen ongewijzigd blijven doorlopen totdat ze verstrijken, evenwel uiterlijk tot en met 27 juni 2030.

Art. 5. §1. In dit artikel wordt verstaan onder gezondheidsindex: het prijsindexcijfer dat berekend en benoemd wordt voor de toepassing van artikel 2, §2, van het koninklijk besluit van 24 december 1993 tot uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen, bekrachtigd bij de wet van 30 maart 1994 houdende sociale bepalingen.

Iedereen die handelt in strijd met de bepalingen van dit decreet of de uitvoeringsbesluiten ervan, wordt gesanctioneerd met een exclusieve bestuurlijke geldboete van minimaal 5000 euro en maximaal 125.000 euro per vastgestelde inbreuk.

De bedragen van de bestuurlijke boetes, vermeld in het tweede lid, worden elk jaar op 1 januari automatisch aangepast aan de gezondheidsindex van de maand november van het voorgaande jaar. Het resultaat van de voormelde aanpassing wordt afgerond naar de hogere euro als het deel in decimalen groter is dan of gelijk is aan vijftig cent en wordt afgerond naar de lagere euro als dat deel kleiner dan vijftig cent is. Het basisindexcijfer is dat van de maand november 2023.

§2. Het kaderdecreet Vlaamse Handhaving van 14 juli 2023 is, met inbegrip van hoofdstuk 10, afdeling 4, 7 en 10, van toepassing op de handhaving van dit decreet en de uitvoeringsbesluiten ervan.

Met behoud van de toepassing van artikel 96 van het kaderdecreet Vlaamse Handhaving van 14 juli 2023 kan een handhavingsverzoek ook worden ingediend door overheden of rechtspersonen die een legitiem belang hebben bij de naleving van dit decreet, namens of ter ondersteuning van de derden, vermeld in artikel 96, eerste lid, van het kaderdecreet Vlaamse Handhaving van 14 juli 2023.

§3. De Vlaamse Regering wijst personeelsleden of entiteiten van de administratie aan als herstellinstantie als vermeld in artikel 2, 15°, van het kaderdecreet Vlaamse Handhaving van 14 juli 2023.

Art. 6. Dit artikel doet geen afbreuk aan de bepalingen van het kaderdecreet Vlaamse Handhaving van 14 juli 2023.

De administratie treedt op als de verwerkingsverantwoordelijke, vermeld in artikel 4, 7), van verordening (EU) 2016/679 van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming), voor de verwerking van persoonsgegevens in het kader van de toepassing van artikel 4 van dit decreet.

De volgende categorieën van personen hebben toegang tot de verwerkte persoonsgegevens, in het kader van de uitvoering van dit decreet:

- 1° de personeelsleden van de administratie;
- 2° de personeelsleden van de beboetingsinstantie, vermeld in artikel 2, 3°, van het kaderdecreet Vlaamse Handhaving van 14 juli 2023 en de herstellinstantie, vermeld in artikel 5, §3, van dit decreet.

De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit decreet heeft betrekking op de volgende categorieën van betrokkenen: personeelsleden, medewerkers en andere personen die aangesteld zijn bij de aanbieders van e-boeken.

De verwerking van persoonsgegevens in het kader van dit decreet heeft betrekking op de volgende categorieën van persoonsgegevens:

- 1° het rijksregisternummer, het ondernemingsnummer, het identificatienummer van de sociale zekerheid;
- 2° contactgegevens.

De persoonsgegevens die conform dit artikel door de administratie worden verwerkt, kunnen op basis van dit decreet uiterlijk bewaard worden tot tien jaar na de kennisgeving, vermeld in artikel 4, §3, zevende lid, van dit decreet. Voor het verstrijken van de voormelde periode van tien jaar wordt conform artikel III.87, §1, eerste lid, 3°, van het Bestuursdecreet van 7 december 2018 een definitieve bestemming toegewezen.

De Vlaamse Regering kan de regels voor de verwerking van de persoonsgegevens, vermeld in dit artikel, de beveiliging van de voormelde persoonsgegevens, en de passende waarborgen voor de rechten en vrijheden van de betrokkenen nader bepalen. De Vlaamse Regering kan de entiteiten waaraan en de doeleinden waarvoor de persoonsgegevens kunnen worden verstrekt, nader omschrijven.

Brussel, 12 januari 2024.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur,
Digitalisering en Facilitair Management,

Jan JAMBON

BIJLAGE 1
bij het ontwerp van decreet:

Toegankelijkheidsvoorschriften voor diensten als vermeld in artikel 4, §2

Bijlage 1. Toegankelijkheidsvoorschriften voor diensten als vermeld in artikel 4, §2

Afdeling 1. Algemene toegankelijkheidsvoorschriften voor diensten

Om het gebruik van de diensten door personen met een handicap zo veel mogelijk te bevorderen, zijn de volgende bepalingen van toepassing als diensten worden verleend:

- 1° de producten die bij het verlenen van diensten worden gebruikt, zijn toegankelijk in overeenstemming met de wetgeving;
- 2° er wordt op de volgende wijze informatie verstrekt over het functioneren van de dienst en, als bij het verlenen van de dienst producten worden gebruikt, over de link naar de producten, en over de toegankelijkheidskenmerken en interoperabiliteit van de producten met hulpapparaten en voorzieningen:
 - a) de informatie wordt via meer dan één zintuiglijk kanaal aangeboden;
 - b) de informatie wordt op een begrijpelijke manier gepresenteerd;
 - c) de informatie wordt gepresenteerd op een manier die voor de gebruikers waarneembaar is;
 - d) de informatie wordt, wat de inhoud betreft, beschikbaar gesteld in tekstformats die in alternatieve hulpformats kunnen worden omgezet, zodat ze door de gebruikers op verschillende manieren en via meer dan één zintuiglijk kanaal kunnen worden weergegeven;
 - e) de informatie wordt gepresenteerd in een lettertype met een geschikte grootte en vorm, rekening houdend met de te verwachten gebruiksomstandigheden, en met voldoende contrast en een aanpasbare letter-, regel- en alinea-afstand;
 - f) niet-tekstuele inhoud wordt aangevuld met een alternatieve weergave van de inhoud;
 - g) er wordt elektronische informatie verstrekt die nodig is om de dienst op een consistente en geschikte manier te kunnen leveren, door die informatie waarneembaar, bedienbaar, begrijpelijk en robuust te maken;
- 3° websites, inclusief de onlinetoepassingen die eraan gerelateerd zijn, en diensten op mobiele apparatuur, inclusief mobiele toepassingen, worden toegankelijk gemaakt op een consistente en geschikte manier door ze waarneembaar, bedienbaar, begrijpelijk en robuust te maken;
- 4° als ondersteunende diensten, zoals helpdesks, callcenters, technische ondersteuning, bemiddelingsdiensten en opleidingsdiensten, beschikbaar zijn, verstrekken ze via toegankelijke communicatiemethoden informatie over de toegankelijkheid van de dienst en de compatibiliteit ervan met hulptechnologieën.

Afdeling 2. Bijzondere toegankelijkheidsvoorschriften voor e-boeken

Voor e-boeken gelden de volgende bijzondere toegankelijkheidsvoorschriften:

- 1° als een e-boek naast tekst ook audio bevat, zijn de tekst en audio gesynchroniseerd;
- 2° de digitale bestanden van het e-boek beletten niet dat hulptechnologie naar behoren functioneert;

- 3° er wordt gezorgd voor toegang tot de inhoud, voor navigatie door de inhoud en de lay-out (met inbegrip van de dynamische lay-out) van het bestand, en ook voor structuur, flexibiliteit en keuze voor de weergave van de inhoud;
- 4° alternatieve weergave van de inhoud wordt mogelijk gemaakt en er wordt zorg gedragen voor interoperabiliteit met een veelheid aan hulptechnologieën op een manier die waarneembaar, begrijpelijk, bedienbaar en robuust is;
- 5° e-boeken worden vindbaar gemaakt via metadata-informatie over de toegankelijkheidsfuncties ervan;
- 6° er wordt gezorgd dat maatregelen van digitaal rechtenbeheer geen toegankelijkheidsfuncties blokkeren.

Gezien om gevoegd te worden bij het decreet over e-boeken en bijbehorende software.

BIJLAGE 2
bij het ontwerp van decreet:

Informatie over diensten als vermeld in artikel 4, §2, tweede lid,
die aan toegankelijkheidsvoorschriften voldoen

Bijlage 2. Informatie over diensten als vermeld in artikel 4, §2, tweede lid, die aan toegankelijkheidsvoorschriften voldoen

1° De aanbieder van e-boeken neemt in de algemene voorwaarden of een gelijkwaardig document informatie op waaruit blijkt dat de dienst aan de toegankelijkheidsvoorschriften, vermeld in artikel 4, §2, en bijlage 1, voldoet. De voormelde informatie omvat een beschrijving van de toepasselijke voorschriften en heeft, als dat relevant is voor de beoordeling, betrekking op het ontwerp en de werking van de dienst. De voormelde informatie omvat, als dat van toepassing is, al de volgende elementen:

- a) een algemene beschrijving van de dienst die in toegankelijke formats is weergegeven;
- b) de beschrijvingen en toelichtingen die nodig zijn om te begrijpen op welke wijze de dienst werkt;
- c) een beschrijving van de manier waarop de dienst voldoet aan de toepasselijke toegankelijkheidsvoorschriften, vermeld in bijlage 1.

2° Om aan de vereiste, vermeld in punt 1°, te voldoen, kan de aanbieder de geharmoniseerde normen en technische specificaties waarvan de referenties in het Publicatieblad van de Europese Unie zijn bekendgemaakt, volledig of gedeeltelijk toepassen.

3° De aanbieder verschaft informatie waaruit blijkt dat de conformiteit van de dienst met de vereiste, vermeld in punt 1°, en met de toepasselijke voorschriften, vermeld in artikel 4, door het dienstverleningsproces en het toezicht daarop wordt gewaarborgd.

Gezien om gevoegd te worden bij het decreet over e-boeken en bijbehorende software.

BIJLAGE 3
bij het ontwerp van decreet:

Criteria voor de beoordeling van de onevenredige last als vermeld in artikel 4, §3

Bijlage 3. Criteria voor de beoordeling van de onevenredige last als vermeld in artikel 4, §3

1. Verhouding van de nettokosten voor de naleving van de toegankelijkheidsvoorschriften tot de totale kosten, namelijk de exploitatie- en investeringsuitgaven, voor de vervaardiging, distributie of invoer van het product voor, of het verlenen van de dienst aan, de marktdeelnemers

De volgende criteria worden gebruikt om de nettokosten voor de naleving van de toegankelijkheidsvoorschriften te beoordelen:

- 1° de volgende eenmalige organisatiekosten worden in de beoordeling meegenomen:
 - a) kosten voor extra personeel met expertise op het gebied van toegankelijkheid;
 - b) kosten voor opleiding van personeel en competentieverwerving op het gebied van toegankelijkheid;
 - c) kosten voor de ontwikkeling van een nieuwe procedure om toegankelijkheid in de productontwikkeling of dienstverlening te integreren;
 - d) kosten voor de ontwikkeling van richtsnoeren over toegankelijkheid;
 - e) eenmalige kosten om de wetgeving over toegankelijkheid te leren begrijpen.
- 2° de volgende lopende productie- en ontwikkelingskosten worden in de beoordeling meegenomen:
 - a) kosten om de toegankelijkheidsfuncties van het product of de dienst te ontwerpen;
 - b) kosten van de productieprocessen;
 - c) kosten om een product of dienst op toegankelijkheid te testen;
 - d) kosten om documentatie samen te stellen.

2. De geraamde kosten en baten voor de marktdeelnemers, inclusief productieprocessen en investeringen, in verhouding tot de geraamde voordelen voor personen met een handicap, rekening houdend met het aantal keer dat het specifieke product of de specifieke dienst wordt gebruikt, en de frequentie van dat gebruik

3. Verhouding van de nettokosten voor de naleving van de toegankelijkheidsvoorschriften tot de netto-omzet van de marktdeelnemer

De volgende criteria worden gebruikt om de nettokosten voor de naleving van de toegankelijkheidsvoorschriften te beoordelen:

- 1° de volgende eenmalige organisatiekosten worden in de beoordeling meegenomen:
 - a) kosten voor extra personeel met expertise op het gebied van toegankelijkheid;
 - b) kosten voor opleiding van personeel en competentieverwerving op het gebied van toegankelijkheid;
 - c) kosten voor de ontwikkeling van een nieuwe procedure om toegankelijkheid in de productontwikkeling of dienstverlening te integreren;

- d) kosten voor de ontwikkeling van richtsnoeren over toegankelijkheid;
 - e) eenmalige kosten om de wetgeving over toegankelijkheid te leren begrijpen.
- 2° de volgende lopende productie- en ontwikkelingskosten worden in de beoordeling meegenomen:
- a) kosten om de toegankelijkheidsfuncties van het product of de dienst te ontwerpen;
 - b) kosten van de productieprocessen;
 - c) kosten om een product of dienst op toegankelijkheid te testen;
 - d) kosten om documentatie samen te stellen.

Gezien om gevoegd te worden bij het decreet over e-boeken en bijbehorende software.